

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תרכ"ז

כי תבוא

ט"ז אלול תשס"ט

ולא יהיה מנוח לכף רגלך

על אי רחוק, בדרך ושומם, ישב בן המלך שגלה מעל שולחן אביו, אודות מעשיו התענוטעים הורחק בלית ברירה מארמונו של אביו ויען אשר מרד בו הוכרח להסתגל לחיי עוני ומחסור, שם הרחק מעיר הבירה התגורר בכית עלוב ועזוב, וכך עברו עליו ימים רבים בחיי צער ודחקות.

זמאירך, מירדות עגומות ומחשבות נוגות היו מנת חלקו של אביו המלך, כי לא היה יכול לשאת את הצער והסבל של בנו, וביום מן הימים שלח את עבדיו שיבנו שם ארמון מפואר עבור בנו הנמצא בגלות המר.

ידיה כאשר הגיעו השליחים אל הבן, והודיעו לו על מטרת בואם, פריץ בכבי מר ובכה מאין הפגות, השליחים המה ראו בן תמהו על ולא הבינו סיבת הבכיה הרי הם באו לדרוש את מובתו, ויש לו לשמוח כי מעתה יוכל לו סבלו וגלותו.

ענה להם הבן המלך, הבה ואבאר לכם סיבת בכיי ויגוני, כל זמן שהייתי מתגורר בדוחק ובצער, אמנם קשה מאוד היו לו חיי הצער והדחקות, אולם זאת נחמתי בהעלותי על לבי שלא יעבור זמן רב ויתעוררו רחמי אבי וישיבני אל ביתו. ברם, עתה בראותי שאביו מתכוונן להנעים את מושבי כאן בגלות, סימן הוא שרצונו שמקומו יהיה כאן בדרך קבע, ולי לא ינעמו כל תענוגי העולם, כאשר מרוחק אני מואבי.

עפ"י משל זה מבואר בספה"ק מה שנאמר בדברי התוכחה "ולא יהיה מנוח לכף רגלך", כי ישראל בעת גלותם לא יגיעו אל המנוחה ואל הנחלה, ובוהו ימצאו נודם לנפשם שעוד יאמר לצרותינו די, ועוד יתנחם ה' על הרעה אשר מצאתנו בדרך, וכדמובא בזה"ק שבכל דברי התוכחה רמוזה גם ברכה וע"י להלן במדורינו "הקללה לברכה" שהארכנו בזה, ואף כאן ישנה ברכה, וכדרכי השי"ת אשר ממכה עצמה מוציאה רמיה רפואה ומוזר, כי לפי גודל התלאות והצרות הרדופות אותנו מיום ליום ומחברתה לחברתה רח"ל, יש בה בשורת נחמה ותקוה גדולה, שהקב"ה האב הרחמים ירחמני עוד בגלותינו לגאלינו, כי כל עוד הם לא מוצאים מנוח, יש תקוה גדולה שהגלות תהיה ארעי ובקרוב תבוא הגאולה.

ידיה רעווא שכאשר שמענו בן עוד נחזה, וכמו שכתבו בספה"ק יהא רעווא 'קמיה' דתשרי... שעוד נגאל לפני תחילת חודש תשרי הבא עלינו לטובה, והקללות יתהפכו לברכות ולישועות, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו בחדוותא ובאנפין נהירין ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו בב"א.

תוכן הענינים

לקח טוב עמוד ג'

שבת בשבתו עמוד ה'

דבש תמרים עמוד ז'

בשפתי צדיקים עמוד ט'

פרפראות לחכמה עמוד י"א

קחו עמכם דברי"ם עמוד י"ז

הילולא דצדיקיא עמוד י"ח

משולחן מלכים עמוד ל"ט

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר ישע פאליק שווארץ הי"ז

011-972-527617061

לכו בכוחכם זה

סל מלא ברכות ואיחולים, נשנר בשבחים ובהילולים, לכבוד העסקנים הנאמנים והחשובים, כולם ברורים ואהובים, לבם ער וחם לכל דבר שבקדושה, ברב מרץ ותבונה במידה גדושה, ובמיוחד היטו שכמם בהתמסרות עצומה ונפלאה, להרים אצת קרן כוללינו בכל עת ובכל שעה,

הלא המה האברכים החשובים והיקרים, כבוד שמם משבחים ומפוארים

נפתלי הירצקא שווארץ ^{מו"ה} הי"ו

יואל אליעזר בלושטיין ^{מו"ה} הי"ו

דוד מאיר שווארץ ^{מו"ה} הי"ו ^{מו"ה} הי"ו שמואל קרויס ^{הי"ו}

אפרים אליעזר שטערן ^{מו"ה} הי"ו ^{מו"ה} הי"ו שמחה ישראל אפפעל ^{הי"ו}

חיים הערש סופר ^{מו"ה} הי"ו

לרגל אשר נענו לקריאת קדשו של מרן רבינו הגה"ק שליט"א ונטלו על עצמם עול ומשא הקודש

לשמש בתור עסקני וגבאי קודש
לטובת כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס
בק"ק קרית יואל יצ"ו

ומטרתם קודש לעמוד בראש הפעולות לטובה כדי להרים מצב הכלכלי של כוללינו הק' ובעבודה ועצה משותפת נזכה בעז"ה להרים קרנה בכבוד כראוי וכיאות לכבודה של תורה

לכו בכוחכם זה להרבות פעלים לטובת הכולל כי לכך נבחרתם

יה"ר שבשכר פעולותיכם הכבירים, אצת קרן כוללינו להרים, תזכו לראות דורות ישרים, ולהזדברך בכל משיאלות לבבכם לטובה ולברכה, ויוסף ה' עליכם אגף פעמים ככה, להרבות פעלים לתורה ולתעודה ברביה והמשיכה, עדי נזכה לביאת מלכת משיחא, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים למען שמם מהודאה ובהערכה, אסירי התודה והברכה

הנהלת הכולל - רבנן ותלמידיהון

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

וערך כלל, וכל אשר יוסף להודיע מהשגת מציאתו יתברך, יוסף לידע שעדיין לא השיג כלל ולזה יוסף כל יום לבקש את ה' יותר ויותר, וזהו הביאור את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים, האמרת הוא לשון אמירה דיבור פירוש שכל כוונת אמירתך בלימוד התורה והתפלה תהיה לקבוע בלבך אמונת ה' שיהי' לך לאלקים ולהשיג אמונת מציאותו ית'.

(מאור ושמש)

☆

דברי התורה הזאת באר הישב, על צדיקי הדורות מוטל לבאר ולפרש את דברי התורה הזאת, באר היטב ביאורים שיטובו להם להשפיע להם כל טוב.

(אבני זכרון)

☆

ביום ההוא לאמור, שיסתפקו כמה שיש להם באותו היום ולא ידאגו דאגת מדר.

(אור לשמים)

☆

כל הברכות האלה והשינוך, גם לאחד שתזכה לכל הברכות האלה, לא תתנאה אלא והשינוך באותו מצב שהיית לפני כן.

(תורת שמחה)

☆

והשינוך כי תשמע בקול ה' אלקיך, מאחר ששמעת בקולו ית' לא תצטרך לחזור אדר הברכות אלא והשינוך.

(צדקת יוסף)

☆

ברך מנאך ומשאריתך. בדרך רמז יש לפרש, בראשי תיבות של "שנא", היינו מ'עמים נ'קודות א'ותיות שתוציא מפך בעת התפילה, הם יתברכו שתפילתך תתקבל, אמנם באמת דעת הנברא קצרה לתבוע כל צרכיו, לכן הוסיף שגם "משאריתך" כלומר מה שתשייר, שלא תוציא בשפתך בתפלה אותיות המהשבה, גם הם יתברכו.

(אגרא דבלה)

☆

ומשאריתך, שאף מה שנותר בלבך ונמנעת מלבקש בתפילתך חול הברכות.

(אור המאיר)

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי, בזכות לא עברתי ממצותיך, ולא שכחתי שהתורה שמורה בקרבני.

(חסד לאברהם)

☆

והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלהיך, יבואר ע"פ מאה"ל ביום יום בת קול יצאת מהר חרב שובו בנים שובבי"ם ובאמת כל איש ישראל זוכה לפי מדריגתו לשמוע זה הקול וכמאמר רבותינו ז"ל אף על גב דאיתו לא חזי מזליהו חזי ומהה הקול בא התעוררות תשובה לכל איש ישראל בכל יום ויום וזהו שאמרו רבותינו ז"ל חוץ מאחר כלומר את אחד אינו מעורר זה הקול לשוב בתשובה רק אם יתעורר מעצמו לשוב בתשובה יקבלו אותו, אבל זה הקול אינו מעורר אותו לשוב בתשובה כי הוא ה' למעלה ולא שב לכך צריך להתעורר מעצמו בתשובה אבל את כל ישראל חוץ וכו' מעורר זה הקול לשוב בתשובה וזהו חוץ לשון שמחה אם שמעו תשמע לקול ה' אלהיך היינו הקול מלמעלה המשמיע בכל יום היינו הבת קול כנ"ל המשמיע בכל יום לשוב בתשובה.

(קדושת לוי)

☆

ושמרת ועשית אותם, ושמרת מלשון ואביו שכר את הדבר אם תמתנו לקיים המצות שאינן נוהגין היום, ועשית אותם נחשב חבר כאלו עשיתם בפועל ממש.

(אגרא דבלה)

☆

את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים, ויראה לבאר על פי פשוט, על פי מה ששמעתי מהרב הקדוש האב"ד דק"ק נשחזו זצוק"ל, שאמר שענין נסיעת אנשים אל הצדיקי הדורות, הם על כמה פנים, מדם מי שנוסע ללמוד שיוכל להתפלל בדדילו ורחימו כראוי, ומדם מי שנוסע עבור לימוד תורה לשמה, ומדם מי שנוסע ללמוד ממנו מדריגות, ואולם כל זה אינו המכוון העיקרי, והנסיעה העיקרית היא לבקש את ה', לידע ולהודיע ממציות אלקותו יתברך, ודבר זה אין לו שיעור

והיה כי תבוא אל הארץ אשר די אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה וגו', יובן כמו שזכר בחובת הלככות (עבודת האלקים טו) כושל מדינות הודו שמלכו בה איש נכרי רק לשנה אחד וכו' יעוין שם, והכי נמו העולם הזה היא לפי שעה, מה שאין כן עולם הבא היא נחלת עולמות וירשתה וישבתה בה והכוונה והיה כי תבוא רצה לומר כשתרצה בעולם הזה לזכות שתבוא אל הארץ העליונה וכאמור, עצה היעוצה לך, מעתה קודם כל ולקחת מראשית כל פרי האדמה לתתן עון והטאת נעורים שהיא בראשית השנים, ונקרא ראשית כל פרי האדם כנודע, ואז בתיוקן עון קרי נקרא צדיק, וזוכה לנחול הארץ העליונה ש"י עולמות.

(תולדות יעקב יוסף)

☆

והיה כי תבא אל הארץ, והיה הוא שמחה, הוא שכר אל הארץ זה שמשפיל עצמו כארץ.

(זכרון אליהו)

☆

ולקחת מראשית כל פרי האדמה, ע"י מראשית כח התורה, היא הברכה כל פרי האדמה, שהאדמה תתן פריה.

(ליקוטי תורה מהר"ם)

☆

ולקחת מראשית, ברשי מראשית ולא כל ראשית דכל התחלות קשות, והיה ראשיתך מצער, וזהו אמר ולקחת מראשית, היינו שצריך אתה להתעורר בהתעורתא דלתתא, ולא כל ראשית דאחריתך ישגה מאוד.

(דעת משה)

☆

ו"עניות" ואמרת. הרמז בזה, שהאדם צריך להיות בהכנעה, עני בדעת קודם התפילה, כמו שכתוב (תהלים קכ א) תפלה ל"עני" כי יעמוק, וזה "עני" ואביון אנכי, היינו עני בדעת.

(תפארת שלמה)

☆

ונצעק אל ה' אלקי אבותינו, היעצה להתגבר כנגד פתוי היצר, היא ונצעק אל ה' אלקי אבותינו, היא תפילה ותחנונים, ואי וישמע ה' את קולנו. (תורת אבות)

הי"ם ושלום יוסיפו לך

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש,
נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום
וקרוב לב, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקרא,
רודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב למוסדותינו המעטירה,
הי"ם שיש בו כל מעלה ומידה טובה, תומך תורה ברוח נדיבה,

הרבני הנגיד היקר והמפואר

מוה"ר הי"ם קאהן הי"ו

אב"י בויליאמסבורג יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, דוממות קל בגרונו
באיודסי בנו הבחור החשוב שמו הטוב הולך לפניו נ"ו

עב"ג שתחי' בת ידידינו הרבני החשוב והנעלה

מוה"ר שלמה זלמן שטיין שליט"א

משביק אצל מרן רבינו הברך משה ז"ע ויבדלח"ט מרן רבינו שליט"א

וצרופה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה,
שיזכה לרוות מיוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר
והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא.

החותמים למען שמו בהוקרה והערכה

הנהלת מוסדות סאטמאר

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

בצאתך. מול ששת ימי המעשה. אבל כל הברכות הוא שורש הברכות והוא ברכת שבת שאין הכל מוכנים לקבל אלה הברכות רק בני בכח התורה. כי תשמע בקול כו' ע"ז והשיגור כמ"ש את הברכה א' תשמעו כמ"ש מזה בפ' ראה. [ויתכן לומר כי בעבור זה אומרים אלה הברכות במוש"ק. ושוב מצאתי מזה בסידור ר' הירץ ז"ל במש"ק שם]. (שפת אמת)

בשבת באים לידי אהבת ה' ולשמירת כל התורה

היום הזה וגו' את ה' האמרת היום וגו', כבר עמדו חז"ל והמפרשים במ"ש היום הזה דהא באמת לא נצטוו אז ביום הלז רק בהר סיני נצטוו עוד לעשות את החוקים האלה וגם עוד רבו הדקדוקים ובספר חמ"א פירוש חז"ל, וי"ל בזה עפ"מ"ש במהרש"א בגיטין דנ"ו דהאי כתוב רומז על מצות שבת שהוא אות בנינו וביניכם שאנו שובתים בו שהוא ית' שבת במעשה בראשית עכ"ל המהרש"א, וכיון שהדברים האלו נארמו על השבת שפיר י"ל הענין כיון שבת שורש מדת אהבה וכמו שאומרים בשבת בתפלה באהבה וגם באהבה וברצון, ובשבת באים למדת אהבת ה' וכמ"ש בבב"י בשם הר"ק מהרצ"ה מזדיטשוב זי"ע אהבה בכל לב אהבה בכל נפש אהבה בכל מאד עולה שבת, וגם שבת שורש שמירת היסוד מדת השביעית מבינה כמ"ש בשערי אורה ובמקובלים הראשונים וזהו היום זה רומז ליסוד כמ"ש בכונת תיקון חצות ער"כ על זה ה' דהו לבנו היינו היום הזה הידוע יום השבת שרומז ליסוד [זו"ש היום הזה מצורך לעשות וגו' כי לכ"ע בשבת ניתנה תורה ע"כ באמת נצטוו במל"ת ביום הזה בשבת] וגם ממנו באים לאהבת ה' בכל לב ונפש ומאד כנוכר ע"כ מזהיר בזה ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך שנשמור ע"ז מצותיו בכל ימות השבוע בכל לב ונפש מחמת אהבתו יתב, וז"ש את ה' האמרת היום וה' האמירך היום לשון אהבה כתרוממו ית' ה' חטבת וה' חטבך יומא דין וכמסאד"ל, וגם שהוא רומז הכ' הלז לשבת כנז' במהרש"א, והוא אהבתו ית' בחטיבה א' בעולם וקישורו אלינו וזהו שאמר להיות לו לעם סגולה כאשר דיבר לך ולשמור כל מצוותיו.

(זכור ושמור)

ע"י שמירת שבת זוכים לארץ ישראל

והי' כי תבוא אל הארץ וגו', נ"ל להמשיך פ' זו לכוף פר' כי תצא דאמר ריא"ר במס' שבת ק"ח אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון שנאמר ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתוב בתר"י ויבא עמלק לפי"ז שמירת שבת היא חרב פיפיות נגד עמלק, ומצינו דא"י בבחי' שבת דכמו השבת באמצע שבעת הימים דה"ו לפני שבת אב"ג אחר שבת והשבת באמצע כן א"י באמצע העולם ומי ששומר את השבת שהוא באמצע השבוע זה זוכה לבא לא"י שהיא באמצע העולם, וא"כ מובן ההמשך דפ' כי תצא מסיימת בכ' זכור את אשר עשה לך עמלק ובמה יזכור ממלחמת עמלק ע"י מצות שבת דע"י חילול שבת בא עמלק וכ' מחה תמחה את זכר עמלק ואח"כ מ' מתחת השמים לא ס"ת ש' ג' תיבות אלו אמת המרמז על שבת כדכ' בזה"ק יתרו אר"י מאי דכתיב תתן אמת ליעקב כמה דאת אמר ושמרו בני"י את השבת, ובירושלמי רפ"ד דמאי אמר שאפ"י ע"ה דובר אמת בשבת וגם אמת מ"ק ט' כמו מ"ק של שבת, וח"ש אח"כ והי' כי תבוא אל הארץ דא"י בשבת תלי'. (זכור ושמור)

ע"י השבת מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אפשר לומר רמז ש"ם ר"ת שבת מילה כידוע שב' אותיות נאמנים צריך להיות לבר ישראל ובחול הם תפילין ומילה, ומזה דרשו רז"ל (ברכות ו). וראו וכו' כי שם וכו' אלו תפילין שבראש, והענין לדעתי פשוט כי כל המקבל עליו עול תורה והיינו עול מלכות שמים מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ (אבות פ"ג מ"ה) ובתפילין שמורה קבלת עול מלכותו יתברך עלינו, ומילה הוא חותם החתים לעבד למלכו של עולם יתברך שמו, ובשבת גם כן שבת ומילה, כי שבת הוא אות, כי ששת ימים עשה וכו' הוא יתברך קונה שמים וארץ, ועל כן ויראו ממך. ואפשר לתת רמז זכור א"ת יום השבת לקדשו (שמות כ מ) א"ת ר"ת אות תפילין, ר"ל מה שבחול עושה מצות תפילין אות זה יום השבת לקדשו אם מקדש השבת כראוי עושה זה פעולתו תמורת אות של תפילין. (שבת מיהודה)

כל הברכות תלויין ובאין בזכות השבת

בפסוק ובאו עליך כל הברכה האלה והשיגור כי תשמע בקול ה' אלקיך. כל הברכות הוא שורש הברכות. כדאיתא בזה"ק על ברכת השבת כיון דלא אשתכח ב' מזונא מה ברכתא אשתכח ב' אלא כולהו ברכאין בשביעאי תליין כו'. ולכן פורט הכ' אח"כ ששה ברכות פרטיות ברוך בעיר בשדה פרי בטנך טנאך בבואך

לעילוי נשמת

הרה"ה ר' ישראל טרענגער ז"ל

ב"ר יעקב אר"י הכהן ז"ל - מל"ב ע"א השן תשס"ט

וזו"ו האה"ה מרת צירל צפורה ע"ה

ב"ר משה יודא ז"ל - מל"ב ע"א טבת תשס"ח

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

ב"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

חיי"ם וברכה למשמרת שלום

ברגשי הודאה והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, קדם ידידינו היקר הנכבד והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה, משליך עצמו מנגד להיטיב לזולת, חיי"ם שיש בו כל מידה טובה למופת, חן וחסד על פניו חופפת, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, ובמיוחד עומד תמיד הכן ברוח נדיבה לטובת כוללינו במידה מרובה וגדושה, ה"ה

הרבני הנגיד הנכבד, בעל צדקה וחסד

מוה"ר חיים קאהן הי"ו

אב"ו בויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחתו באירוסי בנו המצויין והמופלג ני"ו

עב"ג החשובה בת ידידינו הרבני החשוב הנכבד והנעלה

הרה"ח ר' שלמה זלמן שטיין הי"ו

משב"ק אצל רבותיה"ק בעל ברך משה זי"ע ולהבחלה"ח מרן רבינו שליט"א

והברכה אחת היא ביותרת הכבוד לכבוד אביו החשוב הנכבד והנעלה

מגדולי בעלי חסד בדורינו, תומך נלהב לטובת כוללינו

הרה"ח ר' הערשל קאהן שליט"א

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת ממנו ומכל יוצאי

חלציקם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם,

ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המכרכים ביקרא דאורייתא

יצחק אייזיק ווייס

בשם הנחלת הכולל

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ושמחת בכל הטוב וגו'. במדרש אין טוב אלא תורה, לכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר. והוא פלאי. ונראה בהקדם לבאר הנמרא שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גנות ודרך קרפיפות כדי לפוטמן מן המעשר, דאמר רבי ינאי אין המבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית, ולכאורה יפלא וכי סלקא דעתך דדורות האחרונים היו מבעמים במצות מעשר. ונראה על פי המבואר בירושלמי שאין היצר תאב להכשיל את האדם אלא בדבר האסור לו לעשות, ואיתא בגמ' דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי, דורות הראשונים עשו מלאכתן קבע ותורתן עראי, עיי"ש. עוד איתא בגמרא הקב"ה אמר להם לישראל בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו, עיי"ש. ולפי זה י"ל כדורות האחרונים שהיה תורתן עראי וחשו פן יתגבר עליהן יצר הרע, על כן היו מכניסים פירותיהן דרך גנות כדי לפוטמן ממעשר, ובודאי שגם הם נתנו מעשר, אלא רצו למנוע מהם את היצר הרע, כיון שאין היצר הרע תאב אלא בדבר האסור לו, על כן עשו כזה כדי שלא יהא מחויבין במעשר ואין היצר הרע תאב כל כך, אבל כדורות הראשונים שהיה תורתן קבע ולא יראו לנפשם מפני היצר הרע, על כן היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, והא לדורות הראשונים לא היה

היצר הרע תאב אפילו בדבר שהיו מחויבין מן הדין. ויש לומר דעל ידי התורה שהיא מצלת מן היצר הרע, אם כן אין לעשות הצמדקות שיופטר מן המעשר, והא מה דמותר למיעבד הכי כמו כדורות האחרונים שהכניסו דרך גנות כדי שיפטר מן המעשר, היינו משום שלא יהא היצר הרע תאב, אבל על ידי לימוד התורה הא בלאו הכי אין היצר הרע תאב, וז"ש המדרש, אין טוב אלא תורה שהיא מצלת מן היצר הרע, ובאופן כזה הזהיר משה לישראל עשר תעשר, היינו שיתן את המעשר כדרך שמחויב ליתן המעשר כמו כדורות הראשונים שהיו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר.

(עצי חיים עמ"ס גיטין)

★

והי' כי תבא אל הארץ אשר הי' אליהך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר הי' אליהך נותן לך ושמת במנא והלכת אל המקום אשר יבחר הי' אליהך לשיכן שמו שם. ויבואר על פי מה שאמרו חז"ל נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא. וביאר המהרשי"א ז"ל בחידושי אגדות נמנינו וגמרו, היינו שמנו מנין המצוות, ורבו הלאוין שהם שסיה על העשין שהם רמיה, ואם כן קרוב האדם להפסד ורחוק משכר, ולכן הסכימו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכ"ד. והקשו המפרשים הלא מפי עליון לא תצא הרעות והאיך יתכן שברא את האדם קרוב אל ההפסד ורחוק מן השכר. ומתאמרא כזה משמיה הרה"ק הרבי ר' שמעלקא

מניקלשבורג זללה"ה (הובא בהקדמת הספר נזיר השם) עפ"י"מ דמבואר מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, אם כן יש בקיום עשה שני פעמים רמיה, פע"א על המעשה ופע"א על המחשבה, מה שאין כן בל"ת לא נחשב רק המעשה אם כן שוב נפיש ויותר השכר על ההפסד, עכ"ד. והנה ידוע מה שביאר בשל"ה הקדוש (עשרה מאמרות מאמר ט) כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה הוא רק מכח שיש לישראל חוקת כשרות, ומסכינן עליו כי בודאי יוציא מחשבתו מכח אל הפועל. וכתב בזה בנועם מגדים דלפי דהו דוקא בארץ ישראל שאז יש לכל אדם חוקת כשרות, מה שאין כן בחוץ לארץ דאין לוקחין יין וכדומה אלא מאדם המוחזק בכשרות, אם כן בחוץ לארץ מחשבה טובה איננו כמעשה, עכ"ד. אכן איז זללה"ה בייטב לב כתב דודאי אף בחוץ לארץ אם יושב הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות או מחשבה טובה במצוה נחשב כמעשה. ובה יתבאר הכתוב והיה כי תבא אל הארץ, אין והיה אלא לשון שמחה, דהשמחה הוא כי תבא אל הארץ הוא עוה"ז, דנוח לו לאדם שנברא, והמעם כי ולקחת מראשית כל פרי האדמה, ראשית היינו המחשבה טובה שהקב"ה מצרפה למעשה, מאחר שכל ישראל יש להם חוקת כשרות, והוא מכח אשר תביא מארצך, היינו ארץ ישראל דשם יש להם חוקת כשרות, וגם והלכת אל המקום אשר יבחר בו ה', היינו בבתי מדרשות שבחז"ל.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

אלול קאמפיין

תשס"ט לפ"ק

והיו לשלש"ה ראשים

און די קומענדיגע וואך וועלן אונזערע עסקנים ארומגיין צו די פאלגענדע דריי געגנטער אפצונעמען אייערע נדבות פאר'ן אלול קאמפיין און לרגל די "יובל המאה"

מיטוואך

און ביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב
דסאטמאר - מאנסי

דינסטאג

און ביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב
דסאטמאר - בארא פארק

מאנטאג

און ביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב
דסאטמאר - וויליאמסבורג

נעמט אויף אונזערע עסקנים בסבר פנים יפות

און באקומט
א מתנה אהערהליכע
קונטרס
"משולחן מלכים"

זייט אייך משתתף מיט לכל הפחות

\$36

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ביכורים

פעם אחת כאשר נסע מרן הישמח משה זי"ע לקבל פני כבוד רבו החוזה מלובלין זי"ע, שלח חסיד אחד ועשיר ר' יעקב ז"ל מק"ק שינאווא פעקיל טאבאק להוליכו להחווה, וכשהי' הישמח משה על אם הדרך חשב לעצמו, הנה אמרו חז"ל כל המביא דורון לת"ח כאילו הקריב ביכורים, ולא כתוב "הנותן" דורן, אלא "המביא" דורן, ואם כן הרי אנוכי המביא דורון זה להצדיק, יה"ר שיהא חשוב ומרוצה כאילו הקרבתי ביכורים, כן העלה על לבו, וכאשר בא אל בית רבו ומסר לו הטאבאק אשר שלח פלוני על ידו, לקח תיכף הטאבאק והריח בו ואמר בזה"ל: "איך פיל דא אַ ריח פון ביכורים", ובתוך הדברים אמר כמו המדבר לעצמו, אין מן התימה שמרגישים בו טעם ביכורים, הלא החסיד פלוני הוא השולח והרב משינאווא [מרן הישמח משה] הוא המביא.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וכו'

מסופר על צדיק מפורסם שהי' רגיל לילך בבגדים יקרים, ואח"כ נמצא שעל בשרו לבוש שק, והנה כתבו המפרשים שתיבת השקיפה הוא אותיות השק-יפה, והוא אחד מדרכי התשובה, אולם זה רק אם מסתיר זאת מבני אדם, אבל אם מגלה זה לבני אדם אין בו חשיבות כלום כעין שפי' בספר בינה לעתים הפסוק (משלי יג, כג) בכל עצב יהי' מותר ודבר שפתיים אך למחסור, שכל עוד שאדם מסגף עצמו לשם תשובה יש בו ריווח, אבל ודבר שפתיים אם מפרסם זאת לבני אדם אז אך למחסור, וזו השק-יפה אם נראה בשמים ולא לבני אדם שמכסה מעשיו הטובים מבנ"א. (גבעת שאול)

לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב

בעת גזירת המלכושים ברוסיא, שגזרו לשנות המלכושים וללבוש כבגדי הגוים, קם איש אחד, שהיה המתחיל בדבר, ולבש בגדים חדשים כמצווה מפי השלטונות, ובא אל הרה"ק ר' משה צבי מסאווראן זי"ע בלב שמחה, אמר הרה"ק מסאווראן, שעתה נתיישב לו מאי דכתיב בתורתינו הק' שכל העונשים הקשים מנושא שבתוכחה באים על אשר 'לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב', שנראה ממשמעות הכתוב שעבדו את ה', אך לא משמחה ובטוב לבב, והיה תמוה לו – למה יבואו גזירות קשות אלו שבתוכחה על העדר השמחה שבעבודת ה'. אלא יש לומר שפירושם של הדברים כך הם, שבאמת אינם עובדים את ה' כלל וכלל, אך על העדר העבודה בלבד עדיין יש להמליץ שמקושי הגזירות המוטלות עליהם ע"י השלטונות ראש כל

עמם ואנוסים הם להתבטל מעבודת ה', אולם כאשר אינם נעצבים אל ליבם על קושי גזירות אלו, ולא עוד אלא ששמחים בדבר, הרי שוב אין להמלצה זו מקום לחול, ועל כך באה התוכחה הקשה, וזהו: תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך, והיה לך להיות נעצב על זה, ולא די שלא עבדת אלא שעוד היית שרוי בשמחה ובטוב לבב. (ליקוטי שושנים)

והיית רק למעלה

סיפר לנו מרן החת"ם סופר זצוק"ל, כי הגאון בעל מעשי ה' היה מהשרים הראשונים למלך מצרים בימיו, ונתן לו המלך טבעת יקרה, להראות אהבתו, ויהי היום יום הולדת המלך, הלך בבגדי חופש להביא להמלך ברכתו [כשהלך] על גשר אחד פגע בו אחד מן השרים, ושאל אותו השר אם לא שכח הטבעת בביתו, הראה לו אותו על אצבעו, והבליעל שלח ידו ורצה להשליכה אל נהר נילוס, וכמעט שלא נפלה, תפסה הגאון באויר, ובכואו אל המלך נתכבד בכבוד יותר משאר השרים ובהגיע זמן הסעודה הלך לביתו ולא מצא מנוחה לאמר, כי יש 'שבר גאון' מאחירי, ולקח אבנים טובות ומרגליות, וישב על ספינה קטנה וברח אל הים, וכן הי' כי בלילה הזאת, על ידי מלשינות השרים, שלח המלך לתופשו ולתנו בבית הסוהר, ואמנם בעברו על הים נשברה האניה, ובנס גדול שט על קרש אחד עד חוף קאנסטאטינאפל, ובכואו שם ערום ובחוסר כל, פשפש במעשיו ותלה הכל בביטול תורה, וחפיש אחר דירה קטנה ולחם צר לעסוק בתורה, ותספחהו אלמנה אחת אל ביתה, והאכילתו מלחמה העוני, ויהי יום אחד נתנה לפניו הרוטב, ושממית אחת ירדה לתוך הקערה, ושמח הגאון לאמר - ה' ירחמהו בקרוב, וכן היה, באותו יום הכריזו מבית המלך, אחרי כי מת חבר המלך המשחק בכל יום עם המלך במשחק שקורין שאך, הבקי בחכמה הזאת יודיע עצמו, והגאון הלך שמה, וכראות המלך רוב חכמתו בשחוק זה, הלבישוהו בגדי חופש, והלך אליו הגאון מידי יום ביום לשחק איזה שעות, והיה נזהר למלאות שעות אלו בלילה בעסק התורה. ומחמת מניעת השינה בלילה, אירע לו פעם אחת אשר בעת זמן המלך בעצה איך לשחק, נרדם הגאון מול פני המלך, ולא לבד אשר המלך לא קפץ עליו, כי מיד לקח ממיתו כר אחד ונתנו תחת ראש הגאון ועזב החדר, וכהקיץ הגאון וראה זאת התנחם שוב לאמר, אין כאן 'רק למעלה' ועזב את העיר, ואח"כ נתקבל לאב"ד בעיר פוזנא. וזה פי' רבי אליעזר אשכנזי זצ"ל בעל מעשי ה', כי 'רק' מיעוט הוא דבאמת כתיב "לפני שבר - גאון", וכל גדולה מסוכנת היא, אבל כל זמן שנשאר מעלה אחת שלא השיגה עדיין, לא יירא, והיינו 'רק למעלה'.

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת כי תבוא

מו"ה מאיר דוד היילברוין הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה חיים משה ביטמאן הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה יוסף מרדכי וואגשאהל הי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה שמעון עוזר לעוזי הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה אהרן שמואל שרייבער הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה יואל זארגער הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה יעקב אלי רייזמאן הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה נפתלי הירצקא פריעדמאן הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה יוסף הערש בנעט הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי פאלאטשעק שליט"א

מו"ה שלמה מיכאל מארקאוויטש ג"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מו"ה יוסף ישעי' זאבעל הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה אברהם יעקב ראזענבוים הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה יואל פריעדלענדער ג"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה אשר אנשטיל זאלדאן הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה יקותיאל מנשה ווערצבערגער ג"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה גרשון מענדל מערץ ג"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יוסף אשר געלב הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה מאיר דוד היילברוין הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הנדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

הנאמרת באימה ופחד ביראה ברתת וביוע, ודייקא לילה ויומם ע"ש הכתוב בשבכך ובקומך, ואם גם זה לא תועיל אז ולא תאמין בחיך, שתחשוב מה חיך, היום כאן ומחר בקבר והוא ענין זכירת יום המיתה, ועי"ז יהיה ניצול וינעם את היצה"ר. (אור מלא)

☆

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת. ויתבאר עפ"י"מ דא"י בגמ' (גיטין ג.) דבר תורה בעל חוב בויבורית, שנאמר "בחן תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העובט החוצה" מה דרכו של איש להוציא פחות שבכלים, עיי"ש. נמצא דלפי מה שכתוב בספר התורה הזאת דהיינו ספר דברים, דבעל חוב דינו בויבורית, א"כ מה שהקב"ה גובה חובו מן העידית, דהיינו ע"י מיתת צדיקים הוא להיפוך ממה שכתוב בספר התורה הזאת, והוא גם כל חלי וכל מכה אשר לא כן כתוב בספר התורה הזאת דבעל חוב דינו בויבורית זו מיתת צדיקים. (ילקוט הגרשוני)

☆

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל, וי"ל עפ"י"מ דכתיב ב' וישלח שאמר יעקב אבינו ע"ה קח נא את ברכתי וכו' כי חנני אלהים וכו' יש לי כל, ופירש"י כ"ל, כל סיפוקי, ועשו דיבר בלשון גאווה ואמר יש לי רב יותר ויותר מכדי צרכי, עכ"ל, ושמעתי מפי רבינו הגה"צ מו"ה פנחס חיים זלה"ה האב"ד דפק"ק יצ"ו, שהקשה דלמה נימא שהוא לשון גאווה, וכפי הנראה אדרבה הראה בזה מדת הסתפקות יותר מיעקב, שיעקב אמר כי יש לי רק כדי סיפוקי, ועשו אמר יש לי יותר מכדי סיפוקי, ותי' דעשו וורעו יכולים לומר שיש לו יותר מכדי סיפוקי היות כי הוא חי רק לצורך עצמו, ואינו נתן צדקה לעניים רק מעט מן המעט א"כ אם יש לו הון רב ועשירות והכנסה מרובה וא"צ לפרנסת ביתו כל כך, א"כ יש לו הרבה יותר מכדי סיפוקי, אבל יעקב אבינו ורעו שיש בהם מדת הקדושות אשר בני ישראל מצויינים בזה ביישנים ר'חמנים גזמלי חסדים, א"כ אף שיש לו עשירות גדול והכנסה מרובה, מ"מ הוא אינו יותר מכדי סיפוקי, כי אם אינו צריך הכנסה זו לצורך ביתו, הוא צריך לו להנות עניים בצדקה ולגמול חסד עם אחרים, הכל לפי ההכנסה ויכולת שלו, לכן עשו אמר יש לי ר"ב דהיינו יותר מכדי סיפוקי, היות כי לעניים לא נתן ולצרכי ביתו באמת ה' לו יותר מכדי סיפוקי, אבל יעקב אבינו אמר כי חנני אלהים, כלומר בעושר רב ובאמת יש לי הון גדול, אולם וכו' יש לי כ"ל, כלומר כל סיפוקי כי אני צריך לכל זה, ואם לא לי ולביתי, אני צריך הון זה להנות ממנו אחרים בצדקה וגמילות חסדים, וז"ש כאן תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מר"ב כ"ל, לעשות מבחי ר"ב בחינתו של עשו, בחי' כ"ל מדתו של יעקב. (נפש יהונתן סעליש)

עשיתי ככל אשר צויתני. פירש"י שמחתי ושימחתי בו. לכאורה האיך מרומז דבר זה בהכתוב שלפנינו, ונראה דהנה אמרו חז"ל (ברכות ה.) דבכל מקום המוכר עצב והקונה שמח, אבל במתן תורה היה הקב"ה המוכר שמח וגם שימח את ישראל, וזה שאומר, עשיתי ככל אשר צויתני, שעשיתי עכשיו כמו שעשית אתה הקב"ה בעת צויתני את המצוות במתן תורה, והיינו ששמחתי ושימחתי את אחרים בו, כשם שהקב"ה בנתיתו את התורה שמח ושימח את אחרים. (חתם סופר)

☆

ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך. במדרש אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו, הה"ד ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך, המדרש הזה אומר דרשוני ונראה לי לבאר, דהנה בגמ' דרשנין ברוך אתה בבואך כשם שביתך בלא חטא כך יציאתך בלא חטא, והקשה המהרש"א דא"כ ארור אתה בבואך מאי דרשנין ב'י, דהא בבואו בוודאי א"כ חטא, ותי' הרא"ם דגם בבואו אפשר שיהי' לו חטא כגון שאביו רשע וכתוב פוקד עון אבות על בנים, אכן בגמ' דברכות מקשי כתיב פוקד עון אבות וגו', וכתוב איש בחטאו ימותו ומסיק כאן באוחזין מעשי אבותיהם בדיהם וא"כ באם הוא ג"כ רשע או פוקד עון אבות אכן לולי דברי הגמ' י"ל באופן אחר קושי' הגמ', דהא דכתיב איש בחטאו ימותו היינו בשוגג דווקא דחטא לשון שוגג, והא דכתיב פוקד עון אבות היינו במזיד דעון היינו מויד פוקד על בנים, וא"ש תי' הרא"ם דארור אתה בבואך היינו באביו רשע דעשה עבירות במזיד וז"ש אבותינו חטאו היינו שוגג ואינם דאינו פוקד על בנים, ואנחנו עונותיהם סבלנו דעון היינו מזיד פוקד עון אבות על בנים, וז"ש הה"ד ברוך אתה בבואך כשם שביתך בלא חטא וכו' ול"ק מארור אתה בבואך דג"כ י"ל כתי' הרא"ם באביו רשע ועשה עבירות במזיד אזי פוקד עון אבות על בנים.

(חוט המשולש שער הקטן)

☆

ובגוים ההם לא תרגיע וגו' ונתן ה' לך לב רגז וגו' והיו חייך תלואים לך מנגד וגו', ומאחי הרב ז"ל שמעתי לפרש כאן הקרא, דאמרו חז"ל לעולם ירגז אדם יצ"ט על יצה"ר, נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה וכו' יקרא קריאת שמע וכו' יזכיר לו יום המיתה, וזה מרומז כאן, ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לך רגלך, היינו לא יהיה מנוח מכף הרגילות שתרגיע לכופו ולא תוכל, ונתן ה' לך שם לב רגז כטעם לעולם ירגז אדם יצ"ט על יצה"ר, וכיון שלא תוכל יהיה לך כליון עינים ודאבון נפש, הנה עצת היא והיו חייך תלואים לך מנגד, שיעסוק בתורה כי הוא חייך ואורך ימך, ואם לא תועיל אז ופחדת לילה ויומם, הוא סוד קד"ש

וּדְרָשְׁתָּ וְהִקְרַתָּ

עניינים נפלאים, כסוגיות וכפלא פולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

בענין ביכורים בשדה של שותפים

ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך (כי תבוא ב, כו)

ותוס' שם הקשה על רש"י דאמר' דלמד' אחין שחלקו לקוחות כיון דאין ברירה וגם סובר דקנין פירות לאו כקנין הגוף לא משכחת דמיתני ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון (והיינו בן יחיד שאבותיו גם היו בן יחיד עד יהושע בן נון) והקשה לפירש"י שכל חטה שייך לשניהם א"כ הרי אפי' למד' אין ברירה מ"מ הרי בכל חטה יש חלק שלו שמחוייב בכורים, א"כ שפיר שייך שאחין שחלקו שכל א' מהן יכול שפיר להביא בכורים שהרי לרש"י מחצה וודאי שלו והמחצה השני יקדיש שלא יהיו חולין בעזרה ע"כ ק' תוס'.

והשאג"א ב' לתרץ כסברא הנזכרת דחזו' דאילן הסמוך למיצר אין מביאין בכורים כיון שאין כל הגידולים מארצך, וא"כ ה"נ אפי' לשיטת רש"י דאינם לקוחות אלא במחצה מ"מ כבר אי אפשר להביא בכורים ולקרות משום שאין כל הגידולים מארצך.

והמקור חיים (ס' תמ"ח ס"ק א') השיג ע"ז דהא מבואר בהדיא במס' חולין (קל"ג) דשותפין חייבין בכורים, ולא אמרי' דליכא כל הגדולים מארצך לכאו"א.

והעמק יהושע מבאר ד' השאג"א שנאמרו בטוב טעם ודעת בדאחין שחלקו דלפירש"י דלמד' אין ברירה אינם שותפין אלא בקרקע, אבל הפירות הא שייכים רק לזה שהגיע שדה זו לחלקו, וכה"ג שפיר לא קרי ביה כל הגדולים מאדמתך, דמבואר בחולין (ס"ו) לענין ראשית הגו בשותפין דכששניהם באותו חיוב קרינן ביה צאנך דכששניהם בידו בצירוף יש צאנך וה"נ בכורים היכא דשניהם שותפין בגוף ובפירות שפיר קרינן ביה כל הגידולים מארצך כיון דבצירוף שניהם בידו איכא כל גידולים מאדמתך והם שניהם בני חיובא דהא לתרווייהו איכא גוף ופירות, אבל כששניהם שותפין בקנין הגוף של הקרקע, והפירות שייך רק לאחד, דאז הרי זה שאין לו קנין פירות פשוט שהוא פטור מביכורים כיוון שאין לו פירות, וכל החיוב אינו אלא רק על זה שיש לו פירות, ולגבי די'ה בלאחד בלא צירוף שותפ' הא ליכא כל הגדולים מארצך ושפיר לא משכחת ליה דמיתני ביכורים, ודפח"ח.

וכסברא זו מובא בשו"ת רעק"א מהדו"ק (ס' ס"ו) לענין טלית של שותפין של ישראל עם נכרי אם חייב בציצית, דמילתא הי' נראה דפטור דלא מיקרי כסותך המיוחד לך.

אמנם כ' דיחזר העיון נראה דלא דמי לראשית הגו דנכרי לא בר חיובא וישראל בר חיובא והחיוב על שני השותפים כאחד, וכיון דחד מיינידו נכרי ע"כ פטור מראשית הגו משא"כ בציצית הגע בעצמך דהרי קיי"ל ציצית חובת גברא ובשעה שאינו מתעטף ליכא חיובא להטיל בו ציצית, וא"כ טלית של שותפין ישראל כשאחד מתעטף בו יהי' פטור מציצית כיון דהשני אינו בר חיובא כיון דעכשיו אינו מתעטף בה, ואמאי קיי"ל דטלית של שותפין חייב בציצית אלא עכ"כ דהחיוב מכח זה שמתעטף בה לבד, א"כ בשותפות עם נכרי הכי נמי יתחייב בציצית דמה לי שותף ישראל ומה לי שותף עכו"ם, ואפשר לחלק, וצ"ע, עיי"ש.

בבבא בתרא (כ"ו) אמר' בגמ' דהקונה אילן אחד אינו מביא וקורא, ובתוד"ה לא שש עשרה אמה וכו' הקשה למ"ד קנין פירות בקנין הגוף נהי דהקונה אילן אחד לא קנה קרקע לגמרי, מ"מ הרי הקרקע קנוייה לו ליניקת האילן ואית ליה קנין פירות, ומאי שנא ממוכר שדהו לפירות דמביא וקורא למ"ד קנין פירות בקנין הגוף ותני' בתוס' דשאני במוכר פירות קרקע קנוייה לו לכל דבר למשטח בה פירי אבל הכא גבי אילן אין לו אלא יניקה בלבד, עכ"ד התוס'.

ובמקור ברוך הביא קושיא עצומה דבשבת (קל"ג) אמרי בגמ' שלקח שפחה וא"כ נתעברה תחת רשותו הוי דינו של הילד כיליד בית שנימול לשמונה, אבל אם לקח שפחה וולדה עמו זו היא מקנת כסף שנימול ביום הראשון בעת הכנסו ברשות ישראל, אפי' אם לא עברו ח' ימים מיום הוולדו וילפי' מקרא, ופרכי' בגמ' יליד בית היכי משכחת להו שיהי' נימול ביום אחד א"ר ירמי' בלוקח שפחה לעוברת דאין חלק בהשפחה אלא בהולדה הוי דיני'ה כמקנת כסף, והקשו בגמ' הניחא למ"ד קנין פירות לאו כקנין הגוף אלא למ"ד קנין פירות בקנין הגוף אפי' אם אין קנין בהשפחה אלא בהולד יהא דינו כילוד בית ולא כמקנת כסף ויהא נימול לח', עיי"ש בגמ'. נמצא מבואר מקושיית הגמ' דגם כשאינו קנוי לו רק לעוברת מ"מ נחשב בקנין הגוף, א"כ תקשי ה"נ אע"פ שאין קנוי לו הקרקע אלא ליניקה בלבד, מ"מ יהא נחשב כאילו הקרקע שלו, ויביא ביכורים ויקרא.

והקהילת יעקב (נפ"ס ב"ב סי' י"ד) מיישב הקושיא דמש"כ התוס' דכיון דאינה קנוייה לו אלא ליניקה בלבד שאני"א אין כונתו דבעינן שיהי' קנוי לכל מיני תשמישים כדי שנוכל לומר קנין פירות כה"ג, אלא כונתו אפי' למ"ד ק"פ כה"ג שלעולם לא בעי' שיהיו שלו לגבי כל התשמישים, מ"מ לגבי ביכורים שאני דבעי' שיהי' הקרקע שלו לכל מילי והטעם י"ל דהרי חזו' בגמ' (ס"ו) דאילן הסמוך למיצר תוך ט"ז אמה אין מביאין ממנו ביכורים ופירש"י ותוס' דזהו משום דבעי' אשר תביא מארצך ובעי' שיהי' כל הגדולים מארצך ולא שיהי' יונק מאחרים (ושיעור יניקת האילן הוא ט"ז אמה) וה"נ הכא אע"פ שכיוון שיש לו קנין הגוף הקרקע לגבי יניקת הפירות דמשו"ה נחשב בקנין הגוף, מ"מ כיון שבעצם הקרקע נשאר למוכר מיני תשמישים שנמנעו מבעל האילן להשתמש בהם כגון לטחוח פירות, א"כ נמצא דגם להמוכר יש קנין פירות שהוא בקנין הגוף, וא"כ לגבי המוכר הוי גם ארצך, וא"כ לא יכול להלוקח להביא ביכורים כיוון שאין כל הגידולים מארצך, משא"כ לגבי מילת העבד דלא איכפת לן אם יש לאחרים קנין בהשפחה, דאעפ"כ כיון שלגבי בעל הוולד ג"כ קנוייה לו השפחה מצד ק"פ כה"ג שפיר הוי כיליד בית, והבן.

וסברא זו מובא בשו"ת שאגת ארי' (ס' צ"ז) דבגיטין (מ"א) פליגי רש"י ותוס' בענין ישראל ונכרי שיש להם שותפות בקרקע דלרש"י בכל משהו יש שותפות לשניהן, ולתוס' גם לפני חלוקה יש לכאו"א חלק של מחצה מסוים באותה שדה אלא כיון שאין יודעין איזה מחצה שייך להישראל, ע"כ צריכין להפריש ממקום אחר ורק בדרך זו אפשר להוציא מטבלו.

**במעלת לימוד פרשיות משנה תורה,
שהם מלאים דברי מוסר ותוכחה.**

קחו עמכם דברי"ם

ה

יהיה **ראה** יראו כל בשר כי גאל ה' את עמו, חשף את זרועו קדשו. **שופטים**, יכוננו ללצים שפטים (משלי יט כט). שבט מוסר לגיו כסילים מצירי ישראל למשנאי אשלם (דברים לב מא). **כי תצא**, יצאו כל צבאות ה' מארץ גלותם. **כי תבא** אל הארץ אשר ה' אליהך ונתן לך נחלה (דברים נו א), כי יקבצנו לארצנו, ואז אתם **נצבים** כולכם לפני ה' אלקיכם, כי יעביר רוח הטומאה מן הארץ ומל ה' אלקיך את לבבך כו', ולא יהיה עוד שורש פורה ראש ולענה איש אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלקיך. ואז **וילך**, לשון יחיד ויחן ישראל כולם בלב אחד לאביהם שבשמים, וילך איש ישראל ממדריגה למדריגה, כעבין שפירשו ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה (זכריה ג ז). ואחר כך **האזינו** תורת אלקינו, כי דרוש ידרוש לעמו, ופעמינו ירוצו לשמוע דברי עתיק יומין, והיו עיניך רואות את מוריך (ישעיה ל כ). כאמרם (ע"ז ב' ע"א) יקח הקב"ה ספר תורה בחיקו ויגלה טעמי תורה. אחר כך **וזאת הברכה** עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו (ישעיה סד ג), והוא הברכה האמיתית עדי עד ולנצח נצחים עולם הבא אחר התחיה. אחר כך **בראשית**, כי יחדש עולמו ונעוץ סופו בתחילתו אשרי המחכה ויגיע אמן.

*

ובייטב פנים (אור המקיף אות טז) כתב רמז על הפרשיות של משנה תורה, כאלו המוכיח אמר אלה **הדברי"ם** דברי תוכחה, **וזאתחנן עק"ב** בסוף שנה, **רא"ה שופטים"ם** כי יש אלקים שופטים, אז **תצ"א** ממאסר הסטרא אחרא, **תב"א** אל מחנה הקדושה, ועל זה אמר אתם **נצבים** היום כלכם לפני ה' אלקיכם, אבל העיקר **וילך** אחר שילך האדם לעולמו הזה ולדרכו, אז **האזינו** ושמעו יראת ה' אלמדכם, **וזאת הברכה** כלומר זאת עיקר הברכה.

סדר הפרשיות יפה גדרשת על דרך מוסר ותוכחה (ב)

בפרשת עקב העל"ט הבאנו כאן מה שכתבו בספרים הקדושים לרמזו בסדר הפרשיות תוכחת מוסר, ואלה מוסיף על הראשונות. כתב בישמח משה (פ' דברים) לרמזו בסדר הפרשיות **דברים ואתחנן**, על דרך רמז על פי מה שכתב האלשיך הקדוש בפסוק (שיר השירים ב יד) הראיני את מראיך השמיעיני את קולך, כי בשוב רשע מרשעתו ישוב מראהו הטוב ויתקן צלם אלהים על פניו כאשר טרם יחטא, וזה שאמר הראיני תחלה את מראיך האמיתי לאיש הישראלי על ידי תשובה, ואחר כך השמיעיני את קולך ובקשי הצלה ממני, כי הלא קולך ערב לפני כאשר מראך נאוה, אך לא טרם תקנת מראך, עכדה"ק. והנה באמת דברים רמזו גם אל התשובה, כמו שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה', והוא הוא, כי על ידי דברי תוכחה הוא שב. ועל פי זה מבואר, כי בתחילה **דברים** רמזו על התשובה ואז מראהו נאוה, ואז **וזאתחנן** עת לחננה כי אז השמיעיני את קולך כאמור.

עוד כתב בישמח משה, כי פרשיות **מטות מסעי דברים**, המה תמיד בין המצרים, ויש רמז לתמידין הללו בעוה"ר, כי בחורבן בית המקדש נאמר ותרד פלאים, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, והיינו **מטות**, ר"ל שני פעמים מטה מטה, כי ידוע כי בתחילה גלו לבבל או לרומי, אחר כך גם שם לא עמדו ונתפזרו כידוע מהרמב"ם, ויסעו ויתהלכו מגוי אל גוי וממלכה לממלכה, והיינו **מסעי**. ואחר כך **דברים** נתקיים בהם כל דברי נביאים שנתנבאו פורעניות דברים קשים נגידין, כי דבור לשון קשה כי כבר נתקיים הכל. אחר כך הגיע עת לחננה **וזאתחנן**, כי מקודם שנתקיים דברי נביאים, שתם תפילתם סכות בענן לך מעבור תפילה (איכה ג מד). **עקב**, הסוף

למרבית נשמת

הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל

בן הגה"ק רבי ישראל זצ"ל

גאב"ד עיה"ק ירושלים תובב"א - וראש ישיבת "יטב לב" ד'סאטמאר ירושלים

נלב"ע כ' אלול תשנ"ו לפ"ק

ביאור פסוקי התוכחה שבפר' כי תבוא לברכות וישועות לבני ישראל

ויהפוך ה' אלוקיך לך את
הקללה לברכה

מבוא

בעמדינו בימי הרחמים והרצון לפני בוא יום הדין הגדול והנורא, בבואינו לבאר את התוכחה, מן הראוי להתחיל בדברי הרה"ק התפארת שלמה בפרשתו, וז"ל: **יש לתת טעם בענין התוכחה מה שאנו קוראים בעת הזאת, שתכלה שנה וקללותיה, והוא כמו שאומרים ונשלמה פרים שפתינו, שאם ח"ו נגזר אשר לא טוב, הנה יצאנו חובותינו בקריאת הדברים האלה, וממילא יתהפכו לנו כולם לברכה, האמנם כי באמת ידוע כמ"ש בספרים כי כל התוכחות הם ברכות וכו'.** ומפרש שם לפי דרכו בקודש.

ומקור הדברים מבואר בזוה"ק בפרשתו (נט, ד) **כל הבטחות ונחמות דישראל בהני קללות כתיבי**, וזה לשון בעל השפתי כהן עה"ת: **הקדים מלת והיה שהיא שם הוי"ה, הקדים להם שם הרחמים, לומר אף על פי שתמצא כאן מאה קללות חסר שתיים, לא תתמה איך בתורת כהנים שהן דיבורו של מקום אמר ארבעים ותשע קללות ומשה יכפול אותם ויאמר מאה חסר שתיים, לזה התחיל והיה, לומר שמאהבתו להם מייסרם, בנגלה היא תוכחת, ובנסתר היא אהבת ה' דברי אהבה, וזהו שאמר שלמה (משלי כו, ה) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, וסמך ליה נאמנים פצעו אוהב, זה משה, ונעותרות נשיקות שונא, זה בלעם, שהסתיר הקללות וגילה הברכות, לזה היו קללות של משנה תורה מאה חסר שתיים, סימן דודי צח ואדום (שיר השירים ה, י), אף על פי שתראה שהן אדומות כשתסתכל בהם תמצאם שהם לבנים מחלב, אם כן והיה שיהיה לכם הוי"ה עולמית, ולזה אמרו חז"ל (מגילה לא:): **קללות שבתורת כהנים אין מפסיקין בהן ושמשנה תורה מפסיקין בהן, לפי שאף על פי שנראה שהן קללות בנראה, אם תדקדק בהן תמצאם שהן ברכות, ואינן אלא לאיים עליהן, כמו שאמרו ז"ל בזוהר (זו"ח פר' כי תבוא) רבי שמעון אזל ואיטמר במערתא, והדברים ארוכים, עיי"ש.****

על כן אמרנו וענינו הנ"ה בר"ך לקחת"י, לאסוף מעט מן הספרים הקדושים עניני הברכות המרומזים בתוכחה ולהציגם בפני קוראינו הנאמנים.

כלותו אותך פירוש כמו כלתה נפשי, ופירוש כלותו לשון גודל התשוקה והחפיצה עד שיחפון בך השם יתברך מעל האדמה השפלה אשר אתה בא שמה לרשתה. (מאור ושמש)

*

ונ"ל בפסוק הזה שהטובה הגנוז בה הוא, כי כתיב ספר אתה למען תצדק, כי האדם צריך להתנצל עצמו לפניו ית', עד שאמרו ז"ל גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושיעבוד מלכיות יה"ר שתכניעם וכו', ומזה יש לו ית' תענוג, ומצוה ספר אתה למען תצדק כנ"ל שרצונינו לעשות רצונך, ומבקשים אנו מאתך ית' שתעשה שבחוקתך נלך, כי הגם שהבחירה ניתנה לאדם, עכ"ז בידו ית' להטות לבנינו לאהבה וליראה את שמו, וכמו שמבקשים השיבונו

ידבק ה' בך את הדבר עד כלתו אתך מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה:

ידבק ה' ב"ך, הכ"ב אותיות שאתה מדבר את הדבר, תהא השכינה מדברת מתוך גרונו. (היכל הברכה)

*

שהבטיח הקב"ה לעבדיו הצדיקים המתדבקים בו, שיחשוק בהם ובעבודתם יותר מעבודת כל צבאי מעלה המשבחים ומהללים לפניו יתברך, וזהו אמרו ידבק ה' בך פירוש שתהיה מדובק בו יתברך על ידי מחשבותיך הקדושים, את הדבר, מלת את פירושו עם כמו ויהי ה' את יוסף, וביאורו שעם דבורך הקדושים ותפלתך הזכה תהיה מדובק באין סוף ב"ה. עד

והשוטע תפלת כל פה מרחם על הבריות, ונותן בלב האדם התעוררות דלעילא להתפלל בכונה כראוי, אז התפילה עולות כראוי, ונאחזין עמה כל התפילות שהיו מונחין בבזיון כולן יחד למכון שבתם להיות עטרה ליוצרים, וזהו הפירוש והיתה נבלתך היינו התפילות פוסלות, לעוף השמים שיעופו אל ארובות השמים, ע"כ וסיים הוא ז"ל גם סוף הפסוק מה שכתוב אחריו,

ולבהמת הארץ ואין מחריד, כלומר אם אינו מתפלל בשום פעם כראוי, בכונה, אז התפילות נופלין להקליפות רחמנא ליצלן הנקראים בהמת הארץ, וזה שאמר הכתוב ולבהמת הארץ אימתי יהיו, באין מחריד באם אין מחריד לעולם להתפלל כדת כראוי. (מבשר טוב)

*

והיתה נבלתך ונבלות שלך פ"י הקטנות והתורה והתפילה שהם בלתי חיות והכונה אור, יהיה למאכל לכל עוף השמים מטטרון וחילותיו, ולבהמת הארץ עמי הארץ שכל חשקם ותאוותם לכסף וזהו עסקי עוה"ז והתפילות העולין עלין אין להם שפע ותועלת מזה, אבל לפעמים כשהצדיק נופל לקטנות ולנבלות אזי משפיע שפע גשמיית וכו', ואין מחריד שיסתלקו כל המחרידים והמקטרגים, ואתה תשפיע כל טוב לבית ישראל.

(היכל הברכה)

יִכְכֶּה ה' בְּשִׁגְעוֹן וּבְעִוְרוֹן וּבְתַמְהוֹן לִבָּב:

יככה ה' בשגעון וכו' והיית משוגע ממראה עיניך, י"ל כי יככה הוא שוגג אחר שכבר נתקיים בך מקודם והיית משוגע ממראה עיניך שזהו מזיד, לכן אמר זה כדי לעורר אותך לתשובה יככה ה' להביא אותך לידי שוגג, מאחר שלא נתעוררת מעצמך לתשובה יביא לך הש"ת התעוררות לתשובה, וא"כ יש במקרא הזה אהבת השי"ת לישראל. (בן פורת יוסף)

**וְהִיִּית מִמִּשֵׁשׁ בְּצַהְרִים כַּאֲשֶׁר יִמְשֵׁשׁ הָעוֹר
בְּאַפְלָה וְלֹא תִצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְהִיִּית אֶךְ
עֵשׂוֹק וְגוֹזֵל כָּל הַיָּמִים וְאִין מוֹשִׁיעַ:**

ומה שאמר ובעורון, אינו עורון ממש, אלא הוא שאמר אחר כך והיית ממשש בצהרים, שמרוב בהירות השמש לא יתא ראייתו צח, ובראותו כן ישב בטל ממלאכה, ולא תצליח את דרכיך, לא אמר ולא תצליח דרכיך אלא את דרכיך במותרות ובמה שאינו לצורכך לא יהיה לך בו הצלחה, והיית אך עשוק, אכין ורקין מעוטים, לומר שלא יתא העושק כל כך, כל זה כדי שתפנה אליו ולא תעזבנו, כמו שאמר מפני רוע מעלליך אשר עזבתני.

(שפתי כהן)

*

באן נאמר ברכה גדולה, והיית שיהיה לך הויה חדשה אשר תמשש באור עליון הנקרא צהריים אור צח אור מתוק זיו השכינה, תרגיש ממשות תענוג ואור בתורה ומצוות שובע

אבינו לתורתך וכו', והאדם צריך להתפלל ע"ז תמיד ולא ינוח מלהתפלל וכו', ובאמת גם זה הדיבור שמדבר האדם כן לפניו ית' זה בעצמו גם כן בעזרתו ית', שהוא ית' מדבק ושולח דיבורים אלו בפיו, וזה שאמר ידבק ה' בך את הדבר, פי' שישלח וידבק בך, את הדבר פי' דברים טובים, עד כלותו אותך, לשון כלתה נפשי תשוקה, שיחשוק אותך ע"ד רק

באבותיך חשק ה' לאהבה אותם, מעל האדמה פי' הגם שאתה על אדמה שפילה, ע"י הדיבור הנ"ל יחשוק אותך ית' ויעשה את אשר בדרכו תלך. (ורע קדש)

*

אמר בזה הלשון כד הוינא תליא והתחלתי ללמוד גמרא בעיון ושאלתי את אמורי [הרה"ק ר' ישכר בער מנאדבורנא] ז"ע איך אוכל לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד כיון שאני טרוד בגירסא, והשיב לי אבא מארי "אף על פי כן חיובא רמיא לקיים", ולא הבינותי דבריו הקדושים כי היה בעיני כבלתי אפשרי, וכד נהירנא עיני הבינותי

כשאדם מבטל עצמו רק לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא וזכה להיות לנגד עיניו שם הוי"ה ברוך הוא אף גם בעת טירוד עיון בלימוד התורה הקדושה בעמקי הקדושה בעמקי מחשבתו, והנה התורה נקראת דבר כמו דאיתא דבר צוה לאלף דור, וזהו פירוש הפסוק ידבק ה' בך היינו שתוכל להיות בדביקות ה' להיות השם הוי"ה לנגד עיניך, את הדבר היינו אפילו בעת עיון רב בלימוד "תורה הקדושה" שנקראת דבר, עד כלותו אותך פירוש באופן שתבטל עצמך מכל וכל ולא תחשוב כלל להנאת עצמך, השם יתברך יזכנו לבוא למדרגת הזאת בזכות אבותינו הק'. (מאמר מרדכי)

**יִתְנֶךָ ה' נֶגַף לִפְנֵי אֵיבֶיךָ בְּדֶרֶךְ אַחַד תִּצַּא אֵלָיו
וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים תִּנּוּס לִפְנֵינוּ וְהִיִּית לְעֵוָה לְכָל
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ:**

יתנך בעיניהם כמו שאתה ניגף. בדרך אחד תצא אליו כדי שלא תטרח, ובשבעה דרכים תנוס לפניו כדי להטריחם. והיית לעוה לכל ממלכות הארץ, ולא לך, אלא להם, כדי שלא יבואו עליך. (שפתי כהן)

**וְהִיִּיתָ נִבְלָתְךָ לְמֵאֲכָל לְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְבִהַמַּת הָאָרֶץ וְאִין מַחְרִיד:**

פעם אחת הייתי שובת בשבת פרשה זו, אצל הרה"צ ר' ישראל דוב זלה"ה אבד"ק יאשניצא בעל המחבר ספר רביד הזהב, ואמר בשם הרה"ק והנורא המגיד מקאזניץ זצ"ל, שכאשר שמע פסוק זה מפי הקורא שאג בקול ואמר "רבנו של עולם, מתי אגיע לפסוק זה", ואחר כך בשבתו על השלחן בסעודת שחרית, אמר כונתו בפ' פסוק זה, כי התפילות צריכים להיות בדחילו ורחימו ובכונה רצויה, אז נקראת תפילה כשירה, ואם ח"ו אינם בכונה ודעת שלימה נקראת נבילה,

פרי אדמתך יאכל עם אשר לא ידעת, לא אמר יאכלנו אויבך אלא עם אשר לא ידעת, אלו הן חתניך וכלותיך. והיית רק עשוק, מעט, אכין ורקין מעטים, כל הימים מריבוי בנים ובנות, והיית משוגע, מריבוי השמחות תהיה כמו משוגע.

יִלְךָ ה' אִתְּךָ וְאֵת מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תִּקְּמִים עִלְיָךְ אֶל גּוֹי אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתָ אֶתְּהָ וְאֶבְרִיתִי

זו נחמה כי כשהוא אצל אומה שהיו מכירין אותו והוא מכירם יתבזה מהם, אבל כשאינם מכירים זה את זה אין לו כל כך ביזוי. (שפתי חן)

וְעִבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם עֵץ וְאֶבֶן:

ועבדת שם אלהים אחרים, כתרגומו שאין הכוונה שיעבד שם עבודה זרה חס ושלו, אלא כדי לעורר לבבו ויאמר אם לעוברי רצונו כך נתן להם עבדים בני חורין כל שכן לעושי רצונו, ומתוך כך ישוב לעבודתו יתברך. (שפתי חן)

וְהִיִּית לְשִׁמְהָ לְמִשְׁלַל וְלְשִׁנְיָהּ בְּכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר יִנְהַגְךָ ה' שְׁמָה:

הרי זו ברכה, לשמה שתעשו שמות בגוים, למשל פי' שהרי עתידים אתם לשלוט עליהם ולמשול בהם. (דברי נבזה)

בא לומר והיית לשמה, ר"ל כאשר יהיו צרות רבות אז תקח עמך, למשל זה התורה שהיא משל הקדמוני של עולם, ולשנינה שיהיו מחודדים בפיו, בכל העמים ר"ל בגלות הזה אשר אנחנו מפוזרים בכל העמים, ר"ל בגלות הזה שאנו מפוזרים בארבע כנפות הארץ, ועי"ז נצא חפשי מגלות, וא"ת ומי יודע כי כן היא, לזה אמר הלא אשר ינהגך בכל מקום שהנהיגך השונא בשביה הלא ה' שמה דייקא, ובישועתו ית' נושענו ונהיה רק למעלה, כי כבר בכל חטאינו נלקינו כפולה, אמן ודו"ק.

א"י בשביל זה תגרם אשר ינהגך אל מקום אשר ה' שמה היינו ירושלים, ר"ל ע"י לימוד התורה בדחילו ורחימו ינהגנו השי"ת לציון במהרה אמן. (אור פני משה)

בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא יִהְיוּ לְךָ כִּי יִלְכוּ בְּשִׁבִי:

בנים נקראים מצוות ומעש"ט, ולא יהיו לך דייקא, היינו שלא תעשה ע"מ לקבל פרס, רק ילכו בשבי היינו לקרב הניצוצות שנשבו ונפלו תקרבים למקורם ולשרשם. (דגל מחנה אפרים)

כמו, כאשר יתפעל וימשש העור התאווה ההולך אחר תאוות לבו בתאוות העוה"ז והוא מרגיש ממשות תענוג בתענוגי עוה"ז, כך תהיה אתה מרגיש ומתפעל ושבע מתענוגי התורה והמצות כאשר ימשש העור באפילה של חשכות תענוגי עוה"ז, ופעם אחת היה הצדיק הקדוש רבי משה לייב [מסאטוב] אצל שר אחד לפדות שבו אחד והוא עדיין לא טעם כלום באותו יום, והיה עומד שם בבית התבשיל הנקרא קעך, והעבירו לפניו תבשיל אחד שהיה שוויו ח' מאות גילון פוליש, ועלה הריח בנפשו עד שאחזו בולמוס, וסיפר זה

לתלמידו מורי דהיי רבינו צבי [מזידיטשוב] ואמר בזה הלשון "משה לייב האט זיך דערמאנט נשמת כל חי של שבת האט ער פיל מער תענוג ממש", ונתיישה דעתו. (היכל הברכה)

בֵּית תְּבִנָּה וְלֹא תִשָּׁב בּוֹ פָּרֶם תִּטַּע וְלֹא תִחַלְלֶנּוּ:

בית תבנה, ולפי שאין לך בו מזל טוב כמו שאמרו ז"ל (חולין צ"ה ע"ג) בית תינוק ואשה אף על גב דניחוש לא הוי סימנא הוי, או שמא באותו בית ימצא מזיקים,

או נבנה על ידי רוח הטומאה, כמו שאמרנו בפרשת מצורע לזה לא תשב בו, וכן בכרם, שכל אלו הדברים שבתוכה יראו לך שהן רעה ואינן אלא אהבה מסותרת. (שפתי חן)

שׂוֹרֵךְ טְבוּחַ לְעִינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֶמְרֶךָ גֹּזֵל מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא יָשׁוּב לְךָ צִאנְךָ נְתַנּוֹת לְאִיבֶיךָ וְאִין לְךָ מוֹשִׁיעַ:

חמורך גזול מלפניך, שהיה עסקיו רעים, וכדי להרחיקך מנגזיו גזול מלפניך. (שפתי חן)

פְּרִי אֲדָמְתְּךָ וְכֹל יִגְעֶךָ יֹאכַל עִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתָ וְהִיִּית רַק עֲשׂוּק וְרִצּוֹן כָּל הַיָּמִים:

י"ל עפ"י אמרם ז"ל כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין, ופי' בספרים מחמת כי חנינא בני די לו בקב חרובין והצדיק מסתפק עצמו במיעוט וסובל יסורין, עי"ז ניזון העולם בזכותו, והנה אמרו חז"ל בפסוק (בראשית יב, ג) ונברכו בך כל משפחות האדמה, אפי' ספינה המטורפת בים ניצולת בזכות אברהם, ואפי' עכו"ם שאמר אלוקי אברהם עננו הוא נענה, וזהו פרי אדמתך וכל יגיעך, היינו שגר מעשיך הטובים, יאכל עם אשר לא ידעת, היינו אפי' עכו"ם, כי היא נושע בזכות, והיית רק עשוק ורצוץ כל הימים, היינו כנ"ל, מחמת שהצדיק הוא עשוק ורצוץ, ודי לו בקב חרובין לבד, עי"ז כל העולם ניצולים בזכות מעשיו הטובים. (אמרי נועם)

כָּל עֵצֶךָ וּפְרֵי אֲדָמְתְךָ יִירֶשׁ הַצֵּלָל:

יש לפרש על דרך הפסוק (קהלת ג, יב) בצל החכמה בצל הכסף היינו אם תשב בצל החכמה זו תורה אז בודאי תהיה בצל הכסף, כמה נפשך, כי (משלי ג, טז) אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד כידוע (פאה פ"א מ"א) ואלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה וכו', וזהו פירוש הפסוק **כל עֵצֶךָ** היינו התורה שנקראת עץ חיים, ו**פרי אדמתך** הם מצוות מעשיות, **יירש הצלל** היינו ב' פעמים צל, צל החכמה וצל הכסף כי הקרן יהיה קיים לך לעולם הבא והפירות תאכל בעולם הזה מכל תורה ומצוות שתעשה ותעסוק לשמה. (הגל מחנה אפרים)

הֲגֵר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עִלְיֶךָ מַעֲלָה מַעֲלָה

וְאַתָּה תֵרַד מִטָּה מִטָּה:

צ"ב מה שהכפיל בתוכחה, לומר "הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה". וגבי טובת ישראל כתיב "אתה תהיה למעלה והוא יהיה למטה", והא מדה טובה מרובה ממדת פורעניות (והספח סוטה פ"ד ה"א), וכאן הוא להיפך. אכן "ל כמה שנאמר פעם אחת למעלה הוא יותר טובה, ומה שנאמר פעם אחת למטה הוא יותר רע, על פי שכל למעלה למעלה משמע שאינו עומד במקום אחד, אלא הולך ממדריגה למדריגה היותר גדולה בזה העולם ולממשלה שאין למעלה ממנה, וכן מטה מטה הנאמר בישראל, אם גיעו למדריגה

טובים, אכן באם ח"ו נחתם הגזר דין ונמסר להגבאין המחזירין תדיר לפרוע מן האדם אזי קשה הדבר להחזיר הגזירה, ועם כל זאת יש יכולת לצדיקי הדור והשרידים אשר ה' קורא שמכריעין את כל העולם כולו לכף זכות על ידי תשובתם ומעשיהם הטובים, בידם יש יכולת להחזיר הגזירה ולכסות אותה על ידי שמקשרין הגבורות לשרשן ולבל תראה ולבל תמצא שוב לעולם. ומפני זה נאמרו הקללות הללו בלשון חיד, שהכל תלוי בצדיק המגין על דורו ובידו לסלקם על ידי תשובתו. וזהו אמרו והפלא ה' את מכותך, והפלא לשון מופלא ומכוסה שהשם יתברך יכסה מכות הנגזרים עליך במקום פלא לבל יראו לעולם. ואמר **מכות גדולות ונאמנות** ואמרו חז"ל נאמנות בשליחותן, וביאורו שהגם שכבר נשתלחו על ידי השלוחין עם כל זה יכסה ה'. (מאור ושמש)

גַּם כָּל חֲלֵי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעֲלֶה ה' עִלְיֶךָ עַד הַשְּׁמַד:

פסוק זה נדרש בזוהר חדש מפי אליהו לטובה וכו', דהא יעלם בחטף פתח לא כתיב כמשפט ללשון עליה, אלא יעלם בשוא בלבד, יכשב להון ויעלם אותם מלשון העלמה בהסתר ויכסה אותם בנוקבא דדוכתייהו דלא יפקון לבר ויהון כבושין ומכוסין בנוקבייהו, עד השמדך, מה דלא יהא לעולם ולעלמי עלמיהו וכו'. (היכל הברכה)

תְּכַלֶּה שָׁנָה וְקָלְלוּתֶיהָ - תַּחַל שָׁנָה וּבְרִכּוֹתֶיהָ

נוהג היה הרה"ק בעל תפארת שלמה מרדאמסק זי"ע כמה פעמים לקלל בקללות נמרצות את האנשים שבאו אליו עם קוויטלעך להפקד בדבר ישועה ורחמים, עד כי כל השומע תצילנה אוניו, אבל הצלחה גדולה היתה לאיש שקילל אותו, כי היה מצליח בעסקיו ומתעשר, בדרך הטבע ושלא בדרך הטבע, פע"א בא אליו תלמיד חכם וחסיד, והוא גם גביר, מפעטערקוב, ליטול עצה ממונו בענין מסחר גדול אחד, הצדיק נתן לו עצה נפלאה על פי דרך הסוחרים, עצתו הצליחה מאוד, והאיש שלח שליח מיוחד להודיע להצדיק כי נעשתה עצתו וכי כאשר ישאל איש בדבר אלוקים היה הדבר, שמח הצדיק בהצלחת החסיד, והשליח כשראה שהצדיק בדיחה דעתו הק' עכשיו הרהיב עוז ואמר: אל יחר אף רבינו אם אשאלהו שאלה אחת: הלא אנו רואים כי נתן הפעם עצה פשוטה מאוד, ולמה איפוא הוא נוהג לקלל קללות ולעזור על ידי כך לאנשים, אם הוא יכול לעזור בברכות, השיב לו הצדיק: תדע שגם מורי ורבי הרה"ק בעל אור לשמים מאפסא זי"ע היתה לו דרך זו, ואמר כך: "יתכן מאוד שבעולם העליון ילקו אותי על שקללתי נפשות ישראל, אבל אני מוכרח לכך, ואין עצה אחרת, ואונס רחמנא פטריה", והוא שאמר משה רבינו: "לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם" כי אי אפשר להיושע מהצדיק אלא ע"י אחד משני אלה: או שהצדיק יקח פדיון, או שעכ"פ הצדיק יקלל אותו, ומשה רבינו אמר כי שני הדברים לא היו אצלו, לא חמור אחד מהם נשאתי, שלא לקחתי מהם שום פדיון, וגם לא הרעותי את אחד מהם, שלא קללתי אותם בדיבור רע, ולכן לא היה יכול לעשות להם טובה. ואכן זו היתה עבודתו בקודש של הרה"ק בעל תפארת שלמה מרדאמסק שאע"פ שהיה משפיע טוב לישראל ע"י שלקח מהם פדיונות, עכ"ז לפעמים כשזה לא עזר קילל אותם ובה פעל להם שפע ברכה והצלחה וכל טוב סלה. וראה בספרו הק' תפארת שלמה בפרשתן מש"כ בענין התוכחה, והבאנו דבריו הקדושים בתחילת המאמר הלו ומשם תדרשינו לטוב"ה ולברכ"ה

התחתונה בתכלית השפלות ואינם עומדין במקום אחד, אז בהכרח שיתהפך הסיבוב ויעלו מעלה, אבל בטובת ישראל הם יהיו נשארים למעלה, והם ישארו למטה, עד כאן מבואר בספרים. ועל פי זה יל"פ נפלה ולא תוסיף לנפול, דהיינו שיהיה נפילה בגדר שלא יוכל להוסיף דהיינו במדריגה התחתונה, אז קום בתולת ישראל. (ישמח משה)

וְהָיוּ בְךָ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וּבְרִיעַד עַד עוֹלָם:

זהו ברכה לפי הקללה, שאלו הקללות לא ימצאו בישראל לעולם ע"ד מקרה טבעי ומכה מהלכת, כי לעולם הקב"ה ישגיח על עמו ויצילם מכל רע, ולא ימצאו בהם לעולם, אלא ע"ד אות ומופת כשיגברו החטאים כדאמרי אינשי זהו מכה מהתוכחה שהוא ע"ד פלא כי לא שכחתי בישראל אפי' בגלות אלא לזמן רחוק וע"ד אות ומופת. (חתם סופר)

וְהִפְלָא ה' אֶת מַכְתְּךָ וְאֵת מַכּוֹת יִרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלֹת וְנֹאמָנוֹת וְחֲלִים רָעִים וְנִימְיָיִם:

ויראה לרמוז בזה כי הנה באם ח"ו נגזר על האדם איזה גזירה רעה רחמנא ליצלן עדיין יש יכולת בידו לתקנה ולבטלה על ידי תשובה ומעשים

בלב ישראל החתום חותם בתוך חותם, ואח"כ בא לבשר עוד בשורה אחרת שיהיה בגלות הזה, כי ידוע שעבודה זרה בימים קדמונים היה ע"י כשפים ושמות, ובקל היה מטעה אחריו רוב העולם, וכן ע"ז של פעור מאוסה, אעפ"כ היה בה חכמה נפלאה בעניני טומאה, אבל אלהים אחרים שבגלות אשר לא ידעת אתה ואבותך יהיה עין ואבן בפשטות בלי שום כח כלל כמו כל עצים ואבנים, ועל זה רמזו, גוים שבחול"ל לאו עובדי ע"ז הם, כי נעלם מהם דרכי עבודת אל נכר כמו שהיה לירבעם, וגם הבטחה כי ס"מ ונוקבא התגשמו בראשי ערב רב כמבואר בוזהר ועושיין עצמן אלהות רב ורבי, מבטיח אותנו השי"ת שיהיו עין ואבן שלא יפעול אדם אצלם שום דבר, לא בנים ולא רפואה ולא חיים אלא כמו ההולך אצל עין ואבן שאין בו רוח, אבל צדיקי אמת בכל עת עושה הקב"ה נסים והשפעות לעמו ישראל על ידו. (היכל הברכה)

*

כההוא מעשה דקטיעא בר שלום דמס' עבודה זרה (דף ט') עיי"ש [דההוא קיסרא שהי' שונא את היהודים שאל לחשובי מלכותו, מי שעלה לו בשר מת ברגלו ומצטער יקטענה ויחיה או יניחנה ויצטער] (התכוון לשאל אם לצאת במלחמה נגד בני"א) אמרו לו יקטענה ויחיה, אמר להם קטיעה בר שלום שלא יוכלו להלחם עם בני ישראל ולאדם מן העולם, דכתיב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם, כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות, כך אי אפשר לעולם בלא ישראל, לזה אמר והפיצך בכל העמים, כשירצה אחד לעשות בהם גזירה כשיראה שאינם כולם ברשותו ואינו יכול לכלותם תבטל הגזירה כמו זה המעשה, לזה אמר בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ. (שפתי חון)

בענין התוכחה אמר דכולה ברכות. ובשם הרב בעל עקידה [כך דומה ל] שהפסוק כשקורין בהיפך הוא ברכה, [כמו על הפסוק צאנך נתונת לאויבך ואין לך מושיע, קורין אותה] לך ואין לאויבך נתונים וכו' וזה ויהפך ה' לך את הקללה וכו' כשקורין בהיפך הוא ברכה. (אמרי פנחס)

וּנְשֹׂאֲרֹתֶם בְּמַתִּי מַעַט תַּחַת אֲשֶׁר הָיִיתֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב

ויש לומר, ידידוע דבכל התוכחות גנוזים בתוכם ברכות, ואף בזה אפשר לומר כי גנוז בגווה נחמה לכלל ישראל, שהבורא כל עולמים מבטיחנו, לבל יפול רוחנו, בראותינו כי אנחנו מותי מספר, ולעומת הדורות הקודמים אשר היו ככוכבי השמים לרוב, מה כוחינו ומה נחשבים תפילותינו ופעולותינו. לזאת הבטיחנו יוצרינו, שאף על פי שיהיה ונשאר אתם במתי מעט, מכל מקום בגודל רחמיו וחסדיו, יהיה נחשבים לפניו תפלותינו, לפעול מה שהיו פועלים בדורות הקודמים, בשעה שהיו ככוכבי השמים לרוב. (דברי יואל)

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁשׂ ה' עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֶתְכֶם וְלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם כִּן יֵשִׁישׂ ה' עֲלֵיכֶם לְהֶאֱבִיד אֶתְכֶם וְלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וּנְסַחֲתֶם מֵעַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֲתָה כָּא שְׂמָה לְרִשְׁתָּהּ:

ונוכל לומר על פי מה שמצינו על פסוק (ישעי' סג, ט) בכל צרתם לו צר שהוא נכתב לא וקרינן לו, ופירושו שכאשר כביכול הצרה מגעת עדין יתברך אז ממילא מתבטלת ונעשה לא צר, כי השם יתברך עוז וחדוה במקומו, והשמחה אי אפשר שתהיה אלא אם כן נשכחה הצרה, ואם כן מפני אשר בכל צרתם לו צר אז מפני זה נעשה לא צר ומסתלקת הצרה. וזה שהבטיח לנו השי"ת שכאשר שש להיטיב לנו כן ישיש וכו' ותהיה השמחה בעת אשר תהיה ח"ו גזירה על ישראל להשמידך. ואם כן אי אפשר שתסור השמחה מלפניו יתברך שכן הבטחנו, ממילא מתבטלת הגזירה שהרי בכל צרתם לו צר ואין מקום לשמוח כשישראל בצרה וכו'. ועל פי דרך זה אף אנו נאמר בפירוש הפסוק שהבטיחנו השם יתברך שגם בעת השמד לא תסור השמחה מלפני כבודו יתברך, ועל ידי זה בלתי אפשרי להרע לישראל מפני אשר בכל צרתם לו צר והשם יתברך משותף בצרתם של ישראל ומוכרח הוא שיתבטלו כל הגזירות מעל עמו ישראל. (מאור ושמש)

*

בא לומר דאפילו כאשר נגזרה גזירה חלילה, ישיש ה' עליכם שיכנס בכם שמחה ובכח השמחה תוכלו לבטל את הגזירות ולהמתיק הדינים, ולא יוכלו להרע לישראל. (דברי בינה)

וְהִפִּיצְךָ ה' בְּכָל הָעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קֶצֶה הָאָרֶץ וְעַבְדְּתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתָ אֶתָּה וְאֶבְתִּידָ עִין וְאָבָן:

והפיצך מלא י"ד, והוא השכינה הגולה עמנו בגלות בכל העמים מקצה ועד קצה, ועבדת שם עבודה שבלב זה תפילה בכל לב, שם דגש השי"ן להורות על רושם שלשה אבות שיש

וּבְגוֹמֵם הָיָה לֹא תִרְגַּע וְלֹא יִהְיֶה מְנוּחַ לְכַף רַגְלְךָ וְנִתַּן ה' לְךָ שָׁם לֵב רָגֹז וְכַלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נֶפֶשׁ:

ונתן ה' לך שם לב רגז להכניע הרשעים, וכליון עינים מצפה עד כלות הנפש לישועה ותבוא, ודאבון נפש על עבירות, וחלישות דעת כדי שלא תפול ברשת הגאווה. (היכל הברכה)

וְהָיוּ חַיִּיד תְּלָאִים לְךָ מִנְּגִיד וּפְחַדְתָּ לְיָלֵה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמַין בְּחַיִּיד:

דדרשי' בגמ' אין נגד אלא למזרח, ורצ"ל מזרח זריחת הבורא ב"ה, וזהו פי' הכתוב והיו חייך תלואים לך מנגד, שכל חיונת יהיה תלוי בזריחת והארת הבורא ב"ה, שיאיר עליך וכבודו עליך יראה, ואמר עוד ופחדת לילה ויומם רצ"ל שיומם ולילה יהיה לך הפחד והיראה מאת הבורא ב"ה, ולא תאמין בחייד, כשהיה דבוק ב"לא" דהיינו באין סוף ב"ה, אז תאמין בחייד, תוכל להאמין שזהו עיקר החיות. (דעת משה)

*

**וְהַשִּׁיבָךְ ה' מִצְרִים פְּאִינִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי
לְךָ לֹא תִסֵּף עוֹד לְרֵאתָהּ וְהִתְמַכְרְתֶם שָׁם
לְאִיבֵךְ לְעֶבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קָנָה:**

ואין קונה, מאחר שהקב"ה קונה שמים וארץ, ואין פ' הוא לבדו שאין קץ לגדולתו, קונה פ' כבר קנה את ישראל להיות לו עבדים ובנים, לפיכך לא יוכלו אחרים לשלוט עליהם ולקנותם. (בעל שם טוב)

*

שכמו שביציאת מצרים אמרתם שירות ותשבחות כן תשובו עתה להלל ולשבח, זהו באניות לשון רינה, כמו וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה וגו'. (שפת כהן)

*

ונ"ל דהרי זה ברכה שהשונאים יובלום למצרים דוקא לבזותם יען אמר ה' לא תוסיפום לראותם עוד, ע"כ יתאמצו האויבים להושיבים בספניות למצרים על אפם וחמתם של ישראל, אמנם בבוא השונאים שמה ושבבים בידם ורוצים למכור שם במצרים, יאמר המצרי אין אני קונה מבני ישראל כי אין חכם כבעל נסיון, הם היו עבדים בחמור וטיט אצלנו ולבסוף עלו למעלה ראש ואותנו הורידו לים סוף, ע"כ לא יקנה אותם לעבדים, וכשישמעו השונאים כך תיפול עליהם אימתה ופחד מלהרע לישראל. (חתם סופר)

*

דבאמת כל רצונו של הקב"ה להטיב וברא ג"כ מדת הדין שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו, אמנם כשהרשעים רוצים לכלות את ישראל לגמרי ח"ו אז וודאי אין השי"ת מסכים דעיקר הדין הוא למען קיום העולם ולא לאיבוד העולם, וזה שכתבה תורה והתמכרתם שם וכו' ואין קונה, דהיינו עד שם יכול להיות הגלות עד שתצרו למכור עצמיכם לעבדים ולשפחות, אבל כשגם בזה לא יהיה די להם רק שיבקשו להשמיד ולהרוג ח"ו, אז בוודאי יתבטלו מכל וכל. (אך פרי תבואה)

*

מִרְן הַקְּדוֹשׁ הַרִיב"ש קוֹדֵם פְּטִירַת נִשְׁמָתוֹ, אָמַר "אֵל תְּבִיאֵנוּ רִגְלֵנוּ גֵאוּה" וְאָמַר וְהִתְמַכְרְתֶם שָׁם בְּלֶבֶךְ לְאִיבֵיךְ שֵׁאתָ תַחֲשׁוּב בְּכָל עֵת בְּלֶב נִשְׁבֵּר, וְתַחֲשׁוּד אֹתָךְ שֵׁאתָ נִמְסָר וּמְכוֹר לְאִוִיבֵיךְ לִיצֵר הָרַע, לְעֶבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת כִּי כָל מַעֲשֵׂיךְ לִקְבֵּל פֶּרֶס בְּחִינַת 'עֶבֶד' וְשִׁפְחָה' כָּל זֶה תַחֲשׁוּב בְּלֶבֶךְ, כִּי הִתְמַכְרְתֶם כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב וּנְמַכְרְתֶם, בְּלֶבֶכְכוֹן תַחֲשׁוּבֹן דַּתְּכוֹן זְבִינָן וְאִין קוֹנָה כְּתִיב, לִית מֵאֵן דִּיכּוֹל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיכּוֹן. וְאָמַר בְּזֵה"ל: וְאִין קוֹנָה כְּשֵׁתֵהִיא לְבַבְכֶם נִכְנַע וְנִשְׁבֵּר וְשִׁפֵּל כִּי תַחֲשׁוּב בְּלֶבֶךְ שֵׁאתָ מֵלֵא רַע וְנִמְכָר וּמְסוֹר בִּיד הָרַע, וְכָל מִצְוֹתֶיךָ הֵם לִקְבֵּל פֶּרֶס לְעֶבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת הוֹלְכִין וְעֵדִין לֹא עֲשִׂית רִצּוֹן וְתַעֲנוּג לְבוֹרְאֵיךָ מִימֵיךְ, אִזּוּ וְאִין קוֹנָה, "וְעוֹשֵׂת נִשְׁט קִיין מֵאֲכַט אֹן קִיין שְׁלִיטָה הָאֵבֶן אוֹיֵף דִּיר קִיין שׁוֹם רַע, קִיין מִשְׁטִין וּמְקַטְרָג, אֹן דוּ וְעוֹסֵט דְּבוֹק זִיין בְּחֵי חַיִּים", וְבוֹה יִצָּאָה נִשְׁמָתוֹ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל חַג הַשְּׁבוּעוֹת קוֹדֵם הַתְּפִילָה. (הִכְלֵל הַבְּרָכָה)

[ויש עוד להאריך בזה, ובשנה הבעל"ט נמשך אי"ה בפ' פסוקים אלו ע"ד העבודה]

שמעתי מן הרב המגיד מוהר"ם מנחם [מבאר] פירוש הפסוק, שהיא מן צ"ח קללות, והוא עצם הברכה, והוא על פי משל, ב' אחים שהצליחו במשא ומתן, אחד בהדרגה שהיה לו כל פעם שעלה למדרגה תענוג, והשני קודם שהשיג מדרגה זה, ידע שיש יותר מדרגה מזה שלא השיגה, ואין לו תענוג רק צער. והנמשל ברוחני, וזה שכתוב והיו חי"ך חיים אמיתים תענוג הרוחני בתורתו ובעבודתו יתברך תלויים לך מנגד, קודם שתשיג מדרגה זה, תדע שיש עוד יותר תענוג מדרגה יותר גדולה שלא השגת עדיין, ותמיד הם מנגד וכו', ודברי פי חכם פן. (תולדות יעקב יוסף, בלק)

*

נראה לי על פי ידידוע, דכל התוכחה הוא חסדים מצומצמים, והנה זאת גם כן ידוע, אשר על כל אבריו מאברי האדם שורה שם הוי"ה ברוך הוא וברוך שמו, ואינא בספרי יראים: שצריך אדם לצייר שם הוי"ה ברוך הוא וברוך שמו לנגדו. וזהו כוונת הכתוב והיו חי"ך, רצה לומר שם הוי"ה ברוך הוא שמשם אתה יונק החיות שלך, תלואים לך מנגד שתתבונן בכל פעולתך, כמו שכתוב (תהלים טו, ח): שויתי ה' לנגדי תמיד, ומזה גיע לך ופחדת יומם ולילה, רצה לומר שתגיע ליראת ה' יומם ולילה, ואף על פי כן ולא תאמין בחי"ך, על דרך מה דאינא (ברכות כט, א) אל תאמין בעצמך. (לקוטי מהר"ל)

**בַּבְּקָר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עָרֶב וּבַעֲרֵב תֹּאמַר מִי יִתֵּן
בְּקָר מִפְּחַד לְבָבְךָ אֲשֶׁר תִּפְחַד וּמִמְרָאָה עֵינֶיךָ
אֲשֶׁר תִּרְאֶה:**

כי עובדי ה' באמת נדמה להם תמיד כאילו מתרחקים תמיד מהקדושה, ולכן מתחזקים לעבוד את ה', וזהו בבוקר תאמר מי יתן ערב ר"ל ערב של אמש כי נדמה להם כי אז היית יותר עובד השי"ת, ובה

הבעל התניא הי' רגיל בעצמו להיות הבעל קורא בתורה, פע"א בפרשת כי תבוא לא הרגיש בטוב, וחסיד אחד קרא בתורה במקומו, כשהגיע לסוף ה"תוכחה" מצאו את בן הרב (האדמו"ר האמצעי) שנתעלה, כשעוררו אותו מועלפנו שאלוהו על סיבת העלפון, אמר: זה לי פעם ראשונה שאני שומע קללות בתורה, שהרי מפי אבא אין הן נשמעות כן...

יתפרש בערב תאמר מי יתן בוקר, וכך תוכל לפרשו על להבא שלא יחטיאך היצה"ר ח"ו, וזהו מי יתן ערב שאוכל להכניע היצה"ר כמו עתה, ובה גם ובערב תאמר מי יתן בקר, וכל זה מופחד לבבך אשר תפחד שלא יחטיאך היצה"ר, וזהו מופחד לבבך מן השי"ת, ולכן ידמה לך שאתמול היית יותר בשלימות מן היום, וממראה עיניך אשר תראה, ר"ל תראה גדולת השי"ת וחסדיו בכל עת ורגע, ותדע שלא יצאת ידי חובתך בעבודת השי"ת, הרחמן יאיר עינינו בתורתו הקדושה אמן. (אמרי יוסף)

*

בשם הרה"ק מוהר"צ מזידיטשוב ז"ע, בבוקר תאמר מי יתן ערב זה ערב פסח שאיש ישראל משתוקק להגיע לליל שימורים, ובערב תאמר מי יתן בוקר זה ליל סוכות, כידוע מהרה"ק מבארדיטשוב שהיה ניעור כל ליל א' של סוכות מוחמת געגועים להגיע לעת מצות נטילת לולב. (אילה שלחה)

אל תקרי מה אלא מאָה

תרס"ד

מון הגה"ק בעל קדושת ירט ז"ע
לאזט צוואה פאר זיין זון מון הגה"ק בעל עצי חיים ז"ע צו מייסד זיין דעם כולל

תרס"ט

מון הגה"ק בעל עצי חיים ז"ע ממלא רצון קדשו ופקודת אביו ז"ע און איז
מייסד דעם הייליגן כולל

תשנ"ב

איבערגעפלאנצט געווארן דורך מון רבינו הגה"ק בעל ברך משה ז"ע מיטן
נאמען כולל עצי חיים ע"ש אביו הגה"ק ז"ע

תשס"ט

לערנען שוין בליעה"ר 100 יונגעלייט ת"ח מופלגים אינעם הייליגן כולל עצי חיים

הונדערט יאהר פונעם תורה פעסטונג
כולל עצי חיים דסאטמאר בארה"ק

זייט אייך משתתף מיט לכל הפחות

און באקומט א הערליכע קונטרס "משולחן מלכים" **\$36**

לרגל די "יובל המאה" פונעם כולל

**הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים**

הוקים להורותם

הל' ברכות (מ"ג) המשך ברכת המזונות

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

קיצור מגילונות הקודמים

ב' אופנים באפיית פת, שמברך עליה מזונות א) עיסה שנילושה ברוב מי פירות, ביצים או שאר ירקות וכדו', (ובזה דנו האחרונים א' בעינין שיהא נרגש טעם הפירות, וכן אי מהני רוב מי פירות אף במזונות שהדך לקבוע עליהם כ"לחמניות מזונות" וכדארכנו בזה בגילונות הקודמים).

ב) עיסה הממולאה בתבלינים או שאר מיני מתיקה ונאפות עמהם.

אבל אם הוא ממולא בבשר, דגים, גבינה וכדו' [דברים שמלפתים בהם את הפת] מברך המוציא (משנ"ב ס" קס"ח ס"ק צ"ד, וטעם החילוק דבבשר אינו לקינוח סעודה ומתיקה, אלא עשויין לשבוע והוי כמו שאר פת ובשר שאוכלן ביחד). וירא שמים לא יאכלנו אלא בתוך הסעודה, (ש"ע הרב) חוץ אם הם עשויים קטנים וניכרים הם שאינם באים אלא לקינוח דינה כדין פת הבאה בכיסנין (משנ"ב שם).

ברכת הפיצה

פיצה אשר עיסתה עשויה ממים וקמח בלבד [פיצה המצויין על אריזתה שברכתה המוציא נעשה מקמח ומים לבד] מברך המוציא.

ואף שהיא נאפית ביחד עם גבינה ומיני ירקות וכדו' עם כל זה ברכתה המוציא, וירא שמים לא יאכלנו אלא בתוך הסעודה. (וכדכתבנו לעיל הכרעת המשנ"ב דעיסה הממולאה בדברים המלפתים בהם את הפת ברכתה המוציא, ולהשועה"ר ירא שמים יאכלנו בתוך הסעודה).

פיצה אשר עיסתה נילושה ברוב מי פירות וכדו' [פיצה שמצויין באריזתה שברכתה מזונות, היא עשויה ממי פירות או מחלב], ברכתה כעיסה שנילושה במי פירות.

וכפי שכתבנו לגבי ברכת ה"לחמניות מזונות", כמו כן בזה הרבה נוהגים לבך מזונות (דכיון דנילוש ברוב מי פירות לא בעינן שיהא ניכר טעם המי פירות, ואפשר דלפעמים אף מורגש הטעם).

ולדעת הרבה פוסקים יש לחשוש בזה ולברך המוציא (וכדכתבנו בשם בעל שבת הלוי שליט"א דבעינן דווקא שיהא נרגש הטעם ובאלו אין נרגש כ"כ הטעם, וכן כיון שדרך רוב בני אדם לקבוע עליהם סעודה ולשבוע מהם דינם כפת וברכתם המוציא).

ולא יאכלנו אלא בתוך הסעודה (כפיצה שנילושה במים לחוד כדכתבנו לעיל לפי השועה"ר).

קביעות סעודה

וכל הנ"ל אינו אלא באכל מעט מהם, אבל באכל הרבה כשיעור קביעות הסעודה - מברך המוציא. ושני מנות פיצה נחשב לקביעות סעודה ומברך המוציא, ועכ"פ מי שאינו שבע מהם לבד יאכלם בתוך הסעודה.

חטיפי פיצה

חטיפי פיצה הנמכרים במגדניות, והם עשויים קטנים [ומעוגלים] וניכר שאינם עשויים כי אם לאכילה בדרך ארעי לקינוח ולתענוג, ולא לקביעות ושביעה יש לצדד דברכתם מזונות, (דיינים כעיסה הממולאה שברכתה מזונות, ואף דזו הפיצה ממולאה במינים הרגילים ללפת בהם הפת לדעת האחרונים ברכתה המוציא כנ"ל, עכ"ז כיון דהיא עשויה בעינין שניכר שאינה כ"א לקינוח דינה כרקיקים קטנים הממולאים בבשר דמברך מזונות כדפסק במשנ"ב).

ובאוכל הרבה מהם כשיעור קביעות סעודה מברך בכל ענין המוציא, (ובפרטי שיעור קביעות סעודה נבאר א"ה בגילונות הבאים).

ברכת המלאוזה

מלאו"ח - שהוא עיסה דקה שמשגנים אותה במחבת במעט המארגארין, מהנכון שלא לאוכלה אלא בתוך הסעודה, דכמה ספיקות יש בזה מהו ברכתה הראויה:

א) כיון שהעיסה נילושה ברוב מים (עי' בספר הזאת הברכה דהביא דבהרבה מקומות לשין את העיסה ברוב מים, ועכ"פ ברוב מקומות אין המארגארין רוב לעומת המים).

ב) גם דהדרך לאוכלה לשביעה בתוך סעודה, ועוד דהדרך לאוכלה עם שאר דברים כדרך פת [דנאכלת עם גבינה וכדו'].

ג) מצד דקותה שהיא עיסה דקה (ואותן מזונות דקין ברכתם מזונות וכדנבאר בעזהש"ת), אלא דאינו ברור אי גם בדק כהמלאו"ח ג"כ נכלל בגדר מזונות.

ואלו המברכים מזונות יש להם ע"מ לסמוך (ראה"כ שליט"א)

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי מרדכי דוב בן הגה"ק רבי משולם זוסיא זי"ע מהארנאסטייפעל וימא ההילולא כ"ב אלול (תרס"ג)

הגה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפעל זי"ע נולד בשנת ת"ר לאביו הגה"ק רבי משולם זוסיא זי"ע, בהיותו בן שש שנים התייתם מאמו, אביו ר' משולם זושא התחתן שנית ועבר להתגורר במדינת גאליציא, ואילו הרה"ק רמ"ד נשאר עם ב' אחיותיו אצל זקנים מטשערקאס שהתגוררו אז בהארניסטייפל, ועל חיקו נתגדל.

שמו הטוב הלך למרחוק, ובהיותו רק בן י"ג שנה בחר בו הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע שגר במדינת גאליציא, כחתן לבתו מרת רייצא ע"ה.

אחרי שחלפו שבעת ימי המשטה ביקש הרה"ק מצאנז שהוגו יבואו אצלו לסמוך על שלחנו, אבל הרה"ק מטשערקאס אמר שקשה עליו פרידתו של נכדו ע"כ רוצה שישארו אצלו, וכן הוה, ושבו יחד עם הרה"ק מטשערקאס להארנאסטייפעל.

שנתיים אחרי חתונתו, עקר זקינו מטשערקאס את מגוריו מהארניסטייפל ועבר לגור בטשערקאס, וגם ר"מ הלך עמו לשם, והמשיך להתעלות במעלות התורה, כאשר נחלה הרה"ק מטשערקאס פנה ואמר לנכדו: צא להארניסטייפל, הגיעה שעתך למלוך, וכבר אמרו חז"ל אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא, אם יש את נפשך שאחיה עוד בהכרח עלינו להיפרד, וכך הוה, שר"מ יצא למלוך בהארניסטייפל, להיות רבי לחסידים, והוא אברך בן עשרים ושלש שנים בלבד, הרה"ק מטשערקאס המשיך לנהוג את העדה בטשערקאס עוד שבע עשרה שנים.

בשנת תרנ"ח לפ"ק קרא פעם אחת לבניו ואמר להם אמש ראיתי את דודי ר' דוד'ל מטאלנא ז"ל בחלום, ואמר לי כי שמע כרוז בשמים שצדיקים שמה לשני ר' מאטעלעך, אלא שהפציר בעדי להחיותני עוד חמש שנים, באשר כאן עלי אדמות צדיקים לי יותר, באותו זמן הי' מצב בריאותו הולך ופחת.

בשנתו האחרונה כשנכנס בניו לדבר עמו בענין הדפסת ספר תשובותיו "עמק שאלה" אמר להם הצדק אתכם זקניכם ה"דברי חיים" גם הדפיס את ספרו בשנה האחרונה.

בכל שנה הי' נוהג לנסוע ליומא ההילולא של זקינו שחל ביום י"ג אלול לטשערקאס, וכמנהג בית טשערנאביל חלץ נעליו בפתח האהל, וכשסיים תפלתו חפש את נעליו ולא מצאם, באותו רגע נשתנו פניו.

במוצאי שבת כ"ב אלול שנת תרס"ג ישב אל שלחנו לכתוב תשובה לאחמ"כ ישב לקבל חסידים שבאו לשחרר פניו ב"קוויטלעך" לפני ימים הגוראים, אחרי שסעד מלוה מלכה לקח שנית את התשובה ותיקן את יום הכתיבה במקום "אור ליום א" כתב "מוצאי שבת", ונכנס לחדרו וקרוב לחצות פרחה נשמתו, והוא בן ס"ג שנים לבד.

פועל ישועות

סיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל כי פע"א בהיות הרה"ק מהארנאסטייפעל ילד צעיר לימים וכאמור נתגדל בבית זקינו הרה"ק מטשערקאס לאחר פטירת אמו, ופעם אחת נסע זקינו מביתו, ויהודי אחד בא אל הרה"ק להתחנן על נפשו מפני הפריץ הנוגש בו, אשר רוצה לרדקו מבית ואת אשתו וילדיו, באשר אין לו לשלם דמי החכירה, והגיעו מים עד נפש כי מה יעשה לעת כזאת ואנה יוליך את משפחתו והימים ימי חורף וכפור, ומכיון שהרה"ק מטשערקאס לא היה בביתו שפך היהודי את מר שיחו לפני הרבנית, אמרה לו הרבנית – אשר היתה מפורסמת בחכמתה – שמע נא אלי והכנס אל נכדני הצעיר ושפוך לפניו את מר לבך והוא יוכל להושיעך. היהודי עשה כן ונכנס אל רבי מרדכי דוב וסיפר לו את כל הענין,

ויאנח רבי מרדכי דוב הצעיר ויאמר: "זכי מה אוכל לעזור לך, הלא זקני הק' אינו כאן כעת, עצתי שתמתין עד שיחזור והוא יושיעך", האיש הזה היה במצוק ונדחף מאוד לישועתו, ואמר לו: "אם באמת אינך יכול להושיעני אין לי שום טענות עליך, אבל אם יש בידך לפעול ישועה עבורי ולא תעשה אין אני סולח לך לעולם ודע לך כי דמי ודם זרעי תלויים בידך", וכה המשיך לשפוך את מר לבבו.

ויהי כשמוע רבי מרדכי דוב את הדברים האלו יוצאים מפי היהודי המסכן נתרגש מאוד מדבריו ולא היה יכול לעמוד בזה ואמר לו: "זווייסט וואס, לאמיר גיין אין מקוה", והלכו למקוה והאיש הלז החזיק את הנר בידו להאיר לו את הדרך, מרדכי'לע ירד וטבל אך הוא התממה בעלייתו, והאיש נרתע מאוד כי היה ירא לנפשו מה שאירע לו לנכדו יקירו של הרה"ק

טוב, נתיישבו הדבר על הס"ק, ואמר "יפה אמרת", ופטרו לשלום, וכן הי' שהרבנית הלכה לעולמה מקודם ואחר עוד כשלושה חדשים ומחצה נסתלק הרה"ק מטשערקאס.

רבו של ישראל

כיון שעלה לגדולה צלחה עליו רוח ה' למרות גילו הצעיר נתבצר לו מעמד רם ונשא ביהדות אוקראינה, אלפי חסידים נשאו עליו עיניהם, ועד מהרה הגיעה השפעתו למרחקים ומצודתו היתה פרושה על פני עשרות ישובים וקהילות ישראל, עיני היתה פקוחה על כל המתרחש בחיי הציבור, ביתו נעשה תל תלפיות אנשי תורה ובעלי הוראה מוצי"ם ושובי"ם מעשרות קהלות קודש פנו אליו לבקש הכרעותיו בהלכה, אפי' מבית הדין הגדול שברושלים הופנו אליו עם שאלה (עיין בשו"ת "עמק שאלה" סימן ס"ג) גם שאר גאוני ישראל שמכו על פסקיו והעריצו גדולתו בתורה כחד מקמאי, אף גדולי חסידות ובמיוחד דודיו לבית טשערנאביל הפליגו מאד בשבחיו, הרה"ק ר' דוד'ל מטאלנא זי"ע הי' אומר אל רבי מאטעלע צריכים לנסוע לא רק חסידים, כי גם אדמורי"ם, צעירים וישישים, הישישים יתביישו מפניו, והצעירים ילמדו ממנו, וכמו"כ המוני עם היו צובאים תמיד על פתחו לבקש ממנו ברכותיו להוושע בזכות תפילתו הזכה, וידוע שלא הניח לעשות בביתו שעות קבלה, רק בכל עת שבא אליו יהודי עם "קוויטל" הי' סוגר את את הספר שהי' לומד ומקבלו בסבר פנים יפות לעזור ליהודי בעת צרתו ומפורסם היה במידת חסדו וטובו בהיותו פטרונום ואביהם של נדכאים ואביונים, דיינו במה שמסופר כי אחותו הצדקנית הרבנית מלובען ע"ה התרעמה בפניו כי בביתו שוררת דחקות נוראה, ענה לה, וכי מה דעתך נקרא רבי, רבי אינו אלא גבאי צדקה, לוקח מזה ונותן לזה, אם הוא בעצמו נצרך רשאי אף הוא להנות מכספים אלו, אבל אם יקח הכל לעצמו אין להקב"ה צורך בו.

מטשערקאס, פתאום הוציא הילד את ראשו ואמר לו: "סע לביתך ואל תירא ואל תחת מפני הפריץ".

ויסע היהודי לביתו והנה הפריץ יוצא לקראתו ויבקש לסלוח לו על אשר חטא כנגדו, והרי הוא מוחל לו על כל החוב, ויספר לו כי ביום מן הימים הרגיש פתאום בנפשו איך שאדם אחד אחוז בגרונו ורוצה לחנקו, ומיד תלה הדבר כעונש על אשר התעלל בהיהודי, וקיבל עליו להניח את היהודי לנפשו, ואז הונח לו, בדק היהודי ומצא שמעשה החניקה היתה בדיוק באותה שעה שרבי מרדכי דוב שהה בהמקוה, וישב היהודי להכיר לו טובה על הישועה הגדולה וסיפר הדברים לזקינו הקדוש, והי' כשמוע הרה"ק מטשערקאס את דבריו, התפלא על נכדו ואמר, "הרי הוא כה צעיר לימים, ועד כדי כך כבר ימסור את נפשו עבור יהודי".

חותנו הרה"ק מצאנו זי"ע העריץ את חתנו מאד, והי' מדבר עמו בלשון רבים "איהר", ושלא אליו הרבה פעמים אנשים שבאו אצלו עם "קוויטלעך", באמרו "יודע אני בר' מאטעלע חתננו שתפלתו בוקעת רקיעים", פ"א בא אל הד"ח אחת מבנותיו שיתפלל בעדה שתפקד בזש"ק, אמר לה שתפנה אל רמ"ד לפי שהוא בתפלתו הזכה בודאי יפעול ישועה, שמעה הבת לקול אביה וערכה אגרת לרמ"ד ובקשתה בתוכה, והד"ח כתב בציודו השנית בזה"ל: "אנא למלא בקשת בתי תחי' ואבקש גם להתפלל עבורי כי חולה אנכי, חותנכם חיים בן מרים", פ"א אמר הד"ח לבנו הרה"ק ר' דוד מקשאנוב זי"ע "הידעת, לרבי מאטעלע יש דעה בשמים".

אין מלכות נוגעת בחברתה

כאמור לעיל שלחו זקינו הרה"ק מטשערקאס זי"ע להארניסטייפל, להיות רבי לחסידים, באומרו כי אין מלכות נוגעת בחברתה, הסבא קדישא והנכד המשיכו להיות מקושרים אהדדי בקשר אמיץ אף בשנים הבאות, ואהבה נפלאה שוררת ביניהם מבלי שתיגע מלכות בחברתה, ור"מ הי' נוסע גם לפעמים להסתופף בצל קדושת זקינו.

ידוע העובדא כי באחרית ימיו של זקינו הרה"ק מטשערקאס שלח לקרוא את נכדו הרה"ק מהארניסטייפל שיבוא אליו, מיד יצא והפליג בספינה לטשערקאס, שם עשה כמה ימים, לאחר כמה ימים אמר לו: יש לי דין תורה עם הסבתא, מי מאתנו ילך מן העולם תחילה, אני אומר מוטב אסתלק אנכי ראשון כי איך אסתדר בלעדיה ומי ינהל את משק בהבית, אבל היא אומרת להיפך מי ישים לב אליה, ואין את נפשה לשמוע "קידוש" זולתי, לפיכך גמרנו בינינו לקרוא לך, וכאשר תפסוק בן תקום, לשמע דברים אלו נקוו דמעות בעיניו ואמר בבכי: האנכי אהי' פוסק בדין זה, שניכם יאריכו ימים ושנים הרבה יחד, ואין צריך לדין תורה, אולם הס"ק לא הניח לו באמרו אין אדם חי לנצח והיום הזה מוכרח לבוא, במשך שעה ארוכה שתקו שלשתם, דומית קודש ריחפה בחדר, הנכד נראה כמתבונן ושוקל בדעתו את כל צדדי הספיקות, עד שלבסוף אמר: לאימתו של דבר צודקת הסבתא, אבל איך יכולים לפסוק נגד דעתו של הסבא, על כן מוטב כי לאחר אריכות ימים ושנים תעברו שניכם בחדא שעתא לעולם שכולו

לוח ההילולא

י"ח אלול

❖ רבי יהודה ליוואי ב"ר בצלאל המהר"ל מפראג - שס"ט

י"ט אלול

❖ רבי משולם שרגא פייבוש מברעזאן ב"ר נפתלי הירץ אב"ד ברעזאן - תרל"ד

כ' אלול

❖ רבי משה ארי' פריינד ב"ר ישראל (עטרת יהושע) גאב"ד ירושלים-תשנ"ז

כ"א אלול

❖ רבי יונתן אייבשיץ ב"ר נתן נטע (יערות דבש) - תקכ"ד

כ"ב אלול

❖ רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפעל ב"ר משולם זושא - תרס"ג

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — פה — בלתי מוגה

ליל שישי פרשת ראה תשס"ט לפ"ק

ביקור הגאון הצדיק רבי יחזקאל ראטה שליט"א

גאב"ד קארלסבורג

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

גאב"ד קארלסבורג: ווי אזוי פארט מען דארט?
מינעכטיגט דארטן?

רבינו: יא, מ'האט אפגעקויפט א דירה, און מ'האט געמאכט אין די דירה א מקוה¹ מיט א וואך צוריק האט מען מהנדך געווען די מקוה. א בכבוד'גע דירה, מיט א כסא

כשגאב"ד קארלסבורג בא לבקר את רבינו, ישב אז רבינו באסיפה עם השוכרים הקהילתינו, ודנו בעניני השיטה בבית השיטה החדש העומדת תחת השגחת הרבנים הגאונים דיני קהילתינו הק' ועפ"י הוראת מרן רבינו שליט"א

גאב"ד קארלסבורג: כזעיה די שוחטים זענען געקומען... רבינו הראה על השוחטים והזכירם בשמם, ר' שלמה קליין, ר' זלמן לייב פיליפ, ר' אהרן דניאל מאלאה, ר' יקותיאל מאלאה, ר' אברהם פויערשטיין, שנתמנו ע"י רבינו שליט"א על מלאכת השיטה

גאב"ד קארלסבורג: זיי וואוינען דא?
רבינו: יא, זיי וואוינען דא אין קרית יואל.

גאב"ד קארלסבורג: די אלע שוחטים שחט'ן צוזאמען?
רבינו: איינער שחט, דער צווייטער איז בודק דעם חלף טריקענער הייט מיט טריקענע הענט, ווייטער איינער איז בודק די ריאה, בדיקת פנים, און איינער בדיקת חוץ, און דער פינפטער איז מחליף די צוויי שוחטים און בודקים זאלן זיך קענען אפרוהען.

1

ידוע כמה הקפידו רבותינו זצ"ל לכל ישחטו בהמה או עוף אם לא טבל במקוה בבוקר.

ועי' בס' טהרת הקודש (מאתר מקוה ישראל) שכתב: "ועוד אמרו שהמקוואות הכשרות מסייעים להשוחטים שיעמידו הלפיהם כראוי, לכן החמירו מאוד צדיקים והסידים ואנשי מעשה והשוחטים היראים שלא לבדוק החלף בשחיטה עד לאחר טבילת המקוה, והוא גלוי וידוע לכל בעלי דעת שהטבילה במקוה מועיל מאוד להרגשה כדברי ס' הכוזרי (מ"ב סי' ס) וכו', לכן כל שו"ב ירא שמים הורא לנפשו יזהר בזה מאוד מאוד", עכ"ל.

ובס' מראה ריאה מביא מצדיקים שפי' הגמרא (חולין י"ז) בנהרדעא בדיק ליה במיא, שבדקו את השוחט אם רגיל במקוה.

קויפט אייך א סניגור צום יום הדין

שטייענדיג אין חודש אלול די ימי הרחמים והסליחות
וען כלל ישראל גרייט זיך צום יום הדין ראש השנה הבעל"ט

איז די פאסיגסטע צייט זיך איינצורישן גרויסע זכותים
דורך החזקת כולל עצי חיים צדקת רבי מאיר בעל הנס

וואס דערמיט וועט אייך זיכער רבי מאיר בעל הנס העלפן ארויסצוגיין זכאי בדין

מישחט נישט צופיל, נישט מער פון פערציג בהמות א שעה, און ס'איז דא צוויי שוחטים ביים שעכט שטיבל ביי די שחיטה,⁴ איין שוחט שחט און דער צווייטער א בודק

שולחן ומנורה, און אפילו א בית מדרש איז דארט דא צום דאווענען.

גאב"ד קארלסבורג: מיטעלט זיך צוזאם דארט א מנין? **רבינו יא,** צוזאמען מיט די משגיחים.

והמשיך רבינו ואמר: און א שוחט דארף דאך אויך לערנען, דארף ער האבן א בית מדרש.²

כ'בין געווען דארט ס'איז זייער א שיינע שחיטה, ס'איז נישטא אין אמעריקא דערווייל נאך אזא שיינע שחיטה.

גאב"ד קארלסבורג: ווי אזוי איז אין ארץ ישראל?

רבינו: כ'בין נאכנישט געווען דארטן ביי די שחיטה פון די גסות, דערפאר האב איך געזאגט אין אמעריקא.

גאב"ד קארלסבורג: מ'לייגט אראפ די בהמה?

רבינו: ס'דרייט זיך אזוי שוין איבער.³ דער שוחט זעהט די שחיטה.

תורה (ח"ו סי' נ"ח), שו"ת קנה בושם (ח"ב סי' ל"ג), שו"ת להורות נתן (ח"ג סי' ל"ט וכו'). עיי"ש בדבריהם כל המעלות וההידורים בזה.

ועיי בקובץ בית ועד לחכמים (ח"ב דף תל"ד) - ז"ל עיי בני הכוללים דקהלתינו הק' - מ"ש כ"ק גאב"ד ירושלים שליט"א גנידון זה.

אמנם במדינת אמעריקע הנהג מהכרח חוק הממשלה במונח לשחוט 'שחיטה תלויה' (שתלוי רגלי הבהמה וראשה למטה), ואף שכשר על פי הלכה וכמבואר בליקוטי תשובות מנחת יצחק (סי' נ"ב) עיי"ש, מכל מקום ניסו הרבנים דאו לתקן בכל כוחם הדבר שיהיה על דרך היותר טוב כג"ל, ועיי בספר טהרת יו"ט (ח"ש דף נ"ח) נדפס מזה שהתאונן כבר על ענין זה האופן הנודע הרידב"ז זצ"ל בשנת תר"ע כשהיה באמעריקע, עיי"ש.

ובשנת תשכ"ו לפ"ק עלתה ביד הרבנים הגאון"צ ז"ל לתקן הצלה פורתא שיהיה עכ"פ 'שחיטה בעמידה' (שהבהמה נמסת לבאק"ס גאחות כן בחוק ושחטין מלמטה למעלה), ושלה אז כמיוחד מורן רבינו בעל דברי יואל ז"ל את מורן רבינו בעל ברך משה ז"ל ועוד רבנים לעיר מאנטריאל יצ"ו לראות אופן השחיטה עיי"ה בבאק"ס.

בשנים האחרונות כאשר ראה כ"ק מורן רבינו שליט"א שיש יכולת כעת להדר בזה, נכנס בעובי הקורה להחזיר עטרה ליושנה ולתקן הדבר כמקדמת דנא, כפי המבואר בדברי הפוסקים הנ"ל, וכפי היכולת במונענו בעוה"ש"ת, והירבה לפעול ולעשות בזה למען יבא הדבר על תיקונו בעו"ה על תכלית ההידור והכשרות, וכפי המסורה לנו מדור דור.

זו"ל החתם סופר (יו"ד סי' י"ג כשתשובה להגאון מהר"ם בעט ז"ל) אודות תקנות קהילתו מימי עולם להעמיד ב' שוחטים בבית המטבחים לבדוק הסכין והריאה עיי שניהם וכו', 'ראיתי בכל מקום שעברתי בקהלות גדולות מנהגים שונים, כי בק"ק פסד"מ תיקן מ"ו הפלאה ז"ל אפילו שום עוף לא ישחוט בלי שנים בודקין הסכין לפני שחיטה מה"ת ומכ"ש בהמה בין גסה בין דקה, ופה הק"ק [פרעשבורג] החמירו רק בגסות ולא בדיקות וכו'."

2

מענין זה עיי בשמלה החדשה (סי' א סי' ו') ז"ל: "וגם צריך [השו"ב] שיהיה יודע ספר הדיוני לקרות מעצמו גמרא ע"פ רשיו"ל, שאז יש לו לב מבין ליהרהר", עכ"ל.

זו"ל המהר"ם שיק (שו"ת יו"ד סי' א): "נודע בישראל מספרן של רבותינו ז"ל שראוי להטגיה על השוחטים והבודקים בעיני פקידא, ושאינן ליתן רשות לשוחט לשחוט אלא אם כן הוא יודע ספר לקרות מעצמו וכו'."

3

אופן 'שחיטה מונחת' כשהבהמה מונחת ע"ג קרקע ושחטין בסכין מולמעלה היה נהוג כן בכל הדורות מאז ומקדם, (עיי רש"י חולין טו: סוכה טו. ובסוטה מז. ובשמלה החדשה סי' ר ס"ח), וכן היה בכל מקומות מושבות בני ישראל באייראפע, ובכללם בעיר קראלי וסאטמאר בהשגחתו ובפיקוחו של מורן רבינו בעל דברי יואל ז"ל, והוא הידור גדול מצד עיקר ההלכה, וכמבואר בספרי הפוסקים באריכות, עיי בזה בדרכי תשובה (סי' ר סקמ"ו), ובקף החיים (סקל"ד ו'ו"ז שם), ובשו"ת אבני נזר (סי' ר) ובשו"ת ערוגת הבושם (יו"ד סי' ג), שו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' נ"ט), שו"ת קנין

4

נ"ד למא"ה

שייערע ברודער די בכל אתר ואתר !!!

העלפט אריינצוברענגען דעם יו"ט
און באלייכטן די שטובער פון די הונדערט יונגעלייט
 וועלכע לערנען תורה מתוך הדחק אין "כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק"

שליסט זיך אן אינעם "אלול קאמפיין" צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

און ווייטער די בדיקות הריאה, מ'מאכט דאס מיט א מתנינות, זייער זייער שיין.⁶ ביים ניקור נעמט מען אראפ אלעס וואס רירט נאר אן די קרומים וואס איז יונק פונעם הלב, זייער שיין.⁷

6

ו"ל השמלה חדשה (סי ל"ט סעי ב) בדיקה זו היינו שיכנים הבדוק ידו לפנים נחת וימשש בכל חלקי הריאה במתון וישוב הדעת להרגיש אם אין בה חסיר או הליף או סירכות, ע"כ.

וב"כ הראש אפרים (פנת"כ סעי קע"ב) אזהרה להבדוק שצריך שיבטל מלבו כל המחשבות זרות שלא מענין הבדיקה ויתגהל לאט במתון וישוב הדעת לחפש בכל מחבואי הריאה, כמו שגילו לנו הז"ל רז זה שהרבה יראת שמים צריך לבדיקת הסכין כמו"כ צריך לבדיקת הריאה, ע"כ.

וענין בדיקה זו לראות אם אין שום סירכא דבוק על הריאה להדפון או לשאר מקומות, וכדיום נהגו לעשות 'קליפה' דהיינו שקולפין אותו מהריאה ואם אח"כ עולה בנפיחה ה"ז כשר, [עיי' בזה בשו"ת חת"ס (סי ל"ט), שו"ת דברי חיים (ה"ב סי כ"ג) ונחלקו ע"ז הרבה פוסקים עיי' פלתי (שם סי"ג), פמ"ג (מ"ז י"ז), השיב משה (סי כ"ח), שועה"ד (סי י"ד, מ"ח)], אבל אם אין שם רק ריד בעלמא שנקלף בלא שום עסק ה"ז גלאט כשר' [עיי' באורך בס' דעת הזבח (לר' מנחם מ"ב ז"ל תלמידו והשו"ב של התפארת שלמה - ח"ב סי כ"ב), ובס' לבושי יהודה (לשו"ב של הרמ"ק רבי הערש"ל לסקט - את ל"ו), ובשו"ת יען יוסף (ה"ד סי קס"א)].

וכיפר הרד"ח הישיש ר' יקותיאל הערש ווערצבערגער שליט"א-שו"ב (בה לקבל קמלה על שחיטה מנתן רבש בעל דברי יואל ז"ל ע"ד בעיר קראלי, וק ובה לשחוט באה"ב את העופות למרוך רבשו"י) שזוכר עוד שאביו הרד"ח ר' יוסף לייב ז"ל שחט בהמהות בעיר קראלי תחת השגחת מרון רבינו ז"ל, ואם הי' שם רק רירין דקין אפילו כמה שעולין בלי טירחא לוקחא בתור גלאט (אבל רבשו"י עצמו לא אבל רק בשר ע"ל שאן עושן ע"ז קליפה), ועל השאלה כמה רירין אפילו עשר או עשרים, השיב בוודאי לא, אלא כמה רירין כמה ד' וכו'. כמו"כ אמר שמעולם שחטו שם מלמעלה למטה, דהיינו שהבהמה מונחת ע"ג קרקע הן גסות והן דקות.

7

ענין הניקור אי אפשר לבאר בספר רק צריך דווקא קבלה איש מפי איש, ומנה"ט נהגו שלא לאכול חלק אחרים של הבהמה ששם יש

סכינים, און אויב לייגט ער ארויף דעם חלף אויפן שטיין [שמניחים את הסכין על הגלאט-שטיין להחליקו], גיט ער דאס איבער פארן בודק סכינים, ער ווישט עס גוט אפ און ער מאכט א פרישע בדיקה, א טריקענע בדיקה, אזוי ווי אנהייב טאג.⁵

5

ובעצם מובא כבר בשו"ת מהר"ק (שוש"ד אות א) שיהיו שנים בשחיטה עי"ש. וע"ע מנחת יעקב (סי א סכ"ז), שו"ת מהר"ם שיק (י"ד סי ה), שו"ת אבני נזר (י"ד סי י"ב), שו"ת דברי חיים (ה"א י"ד סי י"ב), פמ"ג (סי י"ח סק"ט), שו"ת טוב טעם ודעת (ק סי קט"ו), מהרש"ם (דע"ת שם סק"ח).

הנה יש ב' אופנים האיך לבדוק הסכין, בידיים רטובים או בידיים נגובים, וז"ל הפת"ש (סי י"ח סק"ה) בשם ס' מכתב מאליהו, "שלא יבדוק הסכין בשעה שחיד קר ומצונן או חם מאוד או שהיה היד טופח הן מהמת משקה או זיעה אפילו טופח שלא ע"מ להטפוח כי בדוק ומנוסה אשר ככל אלה לא ירגיש", ע"כ.

וב"כ הקיצוני"ע (בספרו תורת ובה סי"ב ג"ג), מנחת יוסף (סי י"ח סי"ב), מטה אשר (סק"ב, ל"ב), בית דוד (יסוד"ב סעי ה סק"א), ובהו צדק (סק"ג).

ולמעשה נוהגין בתחילת השחיטה לבדוק ביבש דוקא, ובמשך השחיטה כ"ז ש"ל חזקת בדוק בודקין אף בלה, וכשנגע במפרקת או באבן יש נוהגין בלה ויש נוהגין ביבש.

והסברא נותנת שהיות שבנגיעת החלף באבן המשחזות או במפרקת אבד חזקתו הראשונה (וכמואר בשו"ע סי"ג, שמלה חדשה סי"ד, בית דוד (יסוד"ב סעי ה את ב), ועוד), לכן טוב להדר לעשות או בדיקה יבישה כמו בתחילת השחיטה.

וכן סיפר א' מוונתיק השו"ב"ם בשם מרון רבינו בעל ברך משה ז"ל שאמרו שנגיעה באבן מוציא הסכין מחזקתו, וצריך בדיקה עוה"פ אתלת ורחתא. והוא בעצמו מעולם לא בדק רק ביבש (אף בלא נגיעה באבן).

וכן העיד הרד"ח ר' שלמה גפן שו"ב ע"ה שמרון רבינו בעל דברי יואל ז"ל אמר שכשישחטו עבדו יבדקו לעולם רק ביבש.

אני בצדק אחזה פניך

(תהלים י"ט)

דער יום הדין ראש השנה דערנענטערט זיך, ומי יאמר זכיתו לבי... מיט וואספארא זכות קענען מיד צוגיין צום יום הדין ??? דורכ'ן מצוה די היליעף צדקת רבי בעל הנס פון כולל אפי חיים ד'אטמאר בני ברק

מעסערס, און מ'מאכט דארט די כשר'ע פלייש, און הגם על פי הלכה איז דאס מותר, ס'איז דאך שוין נישט חם, ס'איז צונג, אבער כדי עם זאל נישט זיין לכתחילה יעדן טאג אזוי...⁸ האט מען מסדר געווען עקסטרע א נייעם כשר'ן מיט.

גאב"ד קארלסבורג: און מ'האט עקסטרע מעסערס אויך?

רבינו: יא, מ'נוצט אנדערע מעסערס - מיט א אנדערע קאליר - צו די כשר'ע פלייש, מ'זאל זיך נישט אויסמישן. אזוי אויך איז דא עקסטרע כלים מיט היים וואסער צו סטערעלייזן די מעסערס (כי מטעם החוק צריכין להדיח הסכנים מפעם לפעם במים רותחים שהי"כ), עקסטרע פאר די כשר'ע פלייש, און נאכדעם מווישט מען די מישן און די כלים און מ'מאכט די טריפה פלייש.

די זעלבע זאך די גוים וואס שניידן די אלע חלקים האבן זויבערע קליידער, בגדים מיוחדים פאר אונזערע כשר'ע פלייש, אזוי אז עם קומט נישט אין בארירונג מיט די טריפה פלייש.⁹

ס'איז דא בלוט אָדערן וואס מ'טרייבערט (מנקרים) באלד נאך די שחיטה, ווען די בהמה איז נאך ווארעם, זיי רופן עם ניקור חם, די גידי הדם אויפן שוק, ס'איז גרינגער.

גאב"ד קארלסבורג: יא, ס'איז לייכטער ווען ס'איז נאך ווארעם.

רבינו: ס'נעמט זיך שנעלער ארויס, אזוי איז דאס מציאות, אבער אזוי ווי די בהמה איז נאך גלייך נאך די שחיטה, איז דאך איבעראל דא דם אין די גידין, און די בהמה הענגט אין פרויער א גאנצע נאכט און ס'רינט ארויס דם, ווערט אזוי נקרש די דם שעל פניו, איז איינגעפירט, אז מ'זאל דאס פאר די שרייה (הצי שעה קודם מליחה) אזוי אפרייבן אפשוואשן מיט א בערשטל און אפשווענקען, אז מ'זאל נישט בלייבן קיין דם. (שעל דם שנקרש ונתייבש על פניו לא מהני מליחה (עי' סי' ס"ט א' ופמ"ג בפתחתה שם)).

גאב"ד קארלסבורג: ברוך השם, זייער פיין.

רבינו: די שחיטה איז דאך אין די פרעמד ווייט פון דא און ביי מ'ברענגט אהער דאס פלייש קען דאך עם ווערן עובר (ג' ימים, ואז לא מהני מליחה, סי' ס"ט ס"ב), מוז מען עם זאלצן דארט. און נאכדעם צושניידט מען עם אויף פארשידענע קליינע חלקים - אזוי איז היינט געווארן דער מסחר, היינט ברענגט מען שוין נישט גרויסע חלקים אין די געשעפטן - שטייען דארט גוים און שניידן, שניידן ארויס די ביינער.

איז ביי אסאך מקומות איז דא א מיט וואס מ'שניידט דארט די טריפה פלייש, און מ'זואשט אפ דעם מיט מיט די

8

דהנה כלי איסור שנגע להיתר בצונן סגי בהדהה, חזן אם התך בסכין מלוכלך בשמנונית איסור, אז לא מהני הדהה רק שפשוף היטב, ובשמנונית או דוחקא לחוד נחלקו האחרונים (עי' כ"ז מ"ש סי' צ"א ופמ"ג מ"א א' הו"ד א, ופת"ש סק"ב).

אבל אם הודה הסכין היטב מתיר הש"ך (סק"ג) להשתמש בו בצונן, אבל לעשות כן בקביעות מפקפק הש"ך (ועי' ש"ד סק"ג הו"ד ד' ובדרכ"ת).

9

מענין לענין יש לציין מש"כ מהר"ל (לקיטוב אות צ"ח) אמר מהר"ש דבימיו היה בעה"ב אחד בבית הישיבה ושמו מושיאל, והיה נוהג בביתו מאוד בחסידות, היה לו בית מיוחד לבשר ובית מיוחד להלב, ומתי שאי אחד מביא לו מים היה מצריכו ללבוש חלוק לבן, וכו'.

חלב, מוש"כ בחלב הקדימי ליכא חלב רק קרומים הנמשכים מאחוריים שהם יונקים מחלב הכסלים או הקרב (סי' ס"ד רמ"א ס"ו), ועוד יש כמה חלקים בבשר וקרומים שנהגו לנקרו מחשש נגיעה וניקה לחלבים שבאחוריים (עי' כ"ז בשו"ע ותי"ב שם ובדרכ"ת באורך).

טייערע ברודער אחים לדעה שיחזו
די גרויסע מבצר התורה כולל עצי חיים ד'סאטמאר אין בני ברק
איז אין א מצב פון התמוטטות ח"ו
 שזין 3 חדשים וואס די הנהלת הכולל האט נישט געקענט באצאלן
 די געהאלט פאר די הונדערט זונגעלייט
 וואס פון דעם באשטייט לחם חקם אויסצואהלטן זייערע שטובער מיט קינדער בלעיה"ד
שליסט זיך אן אינעם "אלול קאמפיין" צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

גאב"ד קארלסבורג: נאך די מליחה?

רבינו: יא, ביים צושניידן די פלייש נאך די מליחה.

וידער די מליחה ווערט געמאכט דוקא מיט "שמיניזאלין"
דאס איז סיי ביי די עופות דאזי און סיי דארט ביי די גסות,
אזוי ווי ס'איז געווען די הוראה פונעם פעטער ז"ל צו זאלצן
דוקא מיט שמיניזאלין.¹⁰

גאב"ד קארלסבורג: ברוך השם ברוך השם, זייער חשוב,
מידארף מאקע מוהדר זיין אזוי, דער אויבערשטער זאל

להוצאת הדם, ועל כן אין מן הראוי להשתמש בו למליחת הבשר,
ע"כ.

ועי' בשו"ת משנת יעקב (להגאון רבי יעקב לעבאוויטש זצ"ל אבד"ק קאפיס - ח"ג,
י"ד סי' ס"ו) וז"ל: "ויש פה באמעריקא מלח שהופרין מוהארין אבל
מבשלין ומס כמים ונטלין ממנו איזה הלקי מלח אשר לפי הרופאים
קשים לאדם, גם נותנים בהמלח איזה דבר לסלק החריפות המזיק
לאדם - א"כ יש חשש למלוח בו בשר להוציא דם, דאפשר שע"י
שיבשלו והוציא ממנו איזה כוחות, גם נתנו בתוכו איזה דברים, נחלש
כח המלח ואין מוציא דם כ"כ... מ"מ בג"מ נטלו מהמלח איזה כוחות
אולי הפסידו כח המושלך דם, ע"כ יראו ליקח המלח שלא נעשה בו
שום דבר - וכן הסכימו הרבנים פה, וגם הגה"ק מסאקמער שליט"א
בירר להלכה שיש חשש בהמלח למלוח בשר להוציא דם," ע"כ.

ובשו"ת משנת יצחק (להגאון רבי יצחק יעקב ווייס זצ"ל גאב"ד ירושלים - ח"ג, סי'
נ"ח) כתב וז"ל: "ועי' ששאלת אודות למלוח במלח שמוציאים את
הלחות בדרך כעמיש [כימי], הנה זה כבר חשש ישן, ועורר כבר ע"ז
הגה"ק מסאטמאר (שליט"א) [צוק"ל], שהיות שהמלח מעובד באופן
כימי, ומפחיתים כמה מוחותיו הטבעיים של המלח, אין לדעת אם לא
הוציא ממנו דוקא אותו הכח המסוגל להוצאת הדם, (נדפס בקובץ המאור
בברוקלין תרש"ח תמוז תשי"ו) והחזיר להשתמש דוקא במלח טבעי אשר
הקצבים משתמשים בו."

ועי' עוד בשו"ת ועין אברהם (להגאון רבי אברהם מאיר איזעל זצ"ל אבד"ק
הניאד - ח"א, י"ד סי' נ"ג, ס"ק מ"ו) וז"ל: "ובולם כאחד ענו ואמרו שה"ו
למלוח בשום מין מלח אחר חוץ ממלח הטבעי עיי"ש, וכן זכיתי
לשמוע מפ"ק אדמו"ר הגאון"ק מסאטמאר שליט"א (וי"ט) כמה
פעמים, שפקק מאוד על מה שמולחים במלח "דיימאנד" ושאר מיני
מלח המיוצרים במדינתנו באופן מלאכותי, ואף שנעשים ממלח גמור
וטבעי, מ"מ אופן ה"דיסיליזציא" מוציא ממנו כמה הרכבות וחלקים,
ואין אתנו יודע איזה הרכב שיש בו הסגולה להוציא את הדם מן הבשר,
ואולי שדוקא הרכב זה שמסירים ממנו, ואינו ראוי להוציא את הדם,
עכת"ד."

וע"ע מדברי רבינו שליט"א בענין זה במדור שולחן מלכים בגליונו
המוגדל לחג הפסח תש"ט.

10

ביום ג' נשא שנת תשי"ז לפ"ק באסיפת חברי התאחדות הרבנים
השמיע מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל דעת קדשו דאין להשתמש
למליחת בשר רק במלח פשוט שהוציבין אותו בחפירות בלא שום
בישול והשתנות.

ובקובץ התורני "המאור" (ליון חודש תמוז תשי"ז) מוזכר בקצרה האסיפה
הלו כלהלן: "כניסו התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה, נאומו של
הגאב"ד סאטמאר, ביום י"ב סיון השתא התקיים כניס כללי של
התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה באולמינו הנהדרים של "גרענד
פארדייז" בברוקלין, השתתפו כמאה וחמישים אדמו"רים, רבנים
וראשי ישיבות נ"י, מכל כנפות אמריקא וקנדה, ובראשם נשיא
ההתאחדות, הגאון אב"ד סאטמאר שליט"א [צ"ל]."

להלן העתק האדמו"ר שליט"א [צ"ל] על עניני הכשרות השונים ועל
כמה ענינים שהתאחדות הרבנים מטפלת בהם, והסביר את החששות
שהתאחדות הרבנים העלתה בזמן האחרון, בדבר המלח הכללי הנמכר
בשוק אחריו שהוציא ממנו הרבה מכותותיו על ידי פעולות כימיות
ונעשה קל הרבה יותר מהמלח הטבעי ויש בו הרבה חששות לענין
מליחת בשר.

המעניין בש"ס חולין קי"ב, ק"ג, בענין מילה גלגלית, ובפרט בגלגלי
מילה דבי דוני, ובתוס' ובראש ובר"ן ובראשונים שם, יראה שהז"ל
היתה להם בקיאות נפלאה בכל כוחות המלח ורק הם ידעו על נכון
איזה כח מכותותיו השונים של המלח מסוגל להוציא את הדם, אבל
אנתנו שלא נכשל ח"ו באיסור דם עלינו להשתמש דייקא במלח טבעי
שאפשר לקבל אצל כמה מקצבים שמשתמשים בו, כי אחרי שהמלח
הנמכר כאן מעובד באופן כימי ומכחישים כמה מכותותיו הטבעיים של
המלח, אין לדעת אם לא הוציא ממנו דוקא אותו הכוח המסוגל

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך (דברים י, יב)

אל תיקרי מה אלא מא"ה

מיטן בלוזין סכום פון: \$ 100

האט איר די זכיה צו באלייכטן די פנימער פון די הונדערט יונגעלייט אויף יו"ט

שליסט זין אן אינעם "אלול קאמפיין" צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

גאב"ד קארלסבורג: מ'טרעפט דאך אזוי פיל.

רבינו: דא איז מען דאך בודק למעשה.

ביי די קישקעס איז מען דאך אויך בודק, און ביי די קישקעס

איז אויך נישט מער פון פיר-פינעף פראצענט.

גאב"ד קארלסבורג: די קישקעס איז דאך נישט וודאי

מריפא.

העלפן אין זכות פון געבן כשר'ע פלייש פאר אידן מיט א הידור, זאל דער אויבערשטער העלפן אז די אידן זאלן נהדר ווערן מיט אלעס וואס מ'דארף האבן.

*

רבינו: אונז האבן מיר דא לעצטנס געהאט א

אינטערסאנטע זאך וואס האט זיך געמאכט דא, א שאלה

אויף צומת הגידין, וואס איז נישט געווען אלע יארן אין

אמעריקא, אנגעהויבן האט זיך דאס אפאר חדשים צוריק,

אנגעהויבן האט זיך דאס ביי די גרויסע עופות, דאס מיינט

זיבן פונט'דיגע עופות, מ'האט געזעהן אז זיי האבן

פראבלעמען ביי די צומת הגידין, האט מען אנגעהויבן צו

קוקן און בודק זיין די גרויסע עופות, און ביי די קליינע איז

עס נישט געווען, די לעצטע פאר וואכן איז דא - נישט א

יעדן טאג - די וואך זונטאג מאנטאג און דינסטאג איז

נישט געווען קיין פראבלעמען, נעכטן מיטוואך איז יא

געווען, היינט האב איך נאכנישט געהערט.

גאב"ד קארלסבורג: מ'ברענגט זיי יעדן טאג?

רבינו: ס'קומט דאך אלץ יעדן טאג... און ס'איז אויך נישט

אזוי א גאנצן טאג, ס'איז געווען איין טראק וואס ס'איז

געווען פיר-פינעף פראצענט.

גאב"ד קארלסבורג: דאס איז מצוי.

רבינו: דאס איז די שאלה וואס איז דער גדר פון מצוי. 11

פחות ממיעות המצוי אין שום ענין לבדוק אחר הטריפות הוא (רד"ת סי' ט"ל ג' באור).

ודנו הפוסקים בשיעור מיעוט המצוי, ונתפשט בעולם שי' המשכנות יעקב (סי' ט"ו) די' אחוים נקרא מיעוט המצוי, ויש כמה מהמירין בזה (שי' שו"ת סבה"ל ח"ד סי' פ"א), ויש נקטין ד' או' ה' אחוים.

ולמעשה נהגין בבית השחיטה דקריט יואל עפ"י הכרעת מרן רבינו שליט"א שג' אחוים נקרא כבר מיעוט המצוי (דהיינו ג' מנאה), ואם נמצא מטריפות מסוים ג' אחוים אוי בודקין אחר כל שיפמענטט הוא.

וטריפות צומת הגידין [נפסקו א' מהט"ו גידין במקום הצומת - בסוף הצאמב"ל], לא היה מצוי עד לאחרונה אלא אחד מנמה אלפים, ובחדשים אחרונים נתרבה שיעור טריפות ההוא, ועל כן בהוראת מרן רבינו שליט"א התחילו לבדוק כמה מאות עופות בכל תחילת שיפמענטט ואם רואין שיש ג' פראצענטט ריעותות אוי בודקין כל שיפמענטט הוא.

ובשבע שעעל"ט (פ' כי תצא) הוסיפו עוד בפקודת מרן רבינו שליט"א להתוך בכל עוף ועוף בארכובה התחתונה (נעל"ע פ"ס"ל), ולא לסמוך על בדיקת חוץ לחוד, ובודקין אותו במתנות על השולחן ולא ע"ג השרשרת. וכן עושין בשחיטה שע"י העדה החרדית. ועי' שו"ת תשובות והנהגות (ח"ה סי' רמ"ה) שהורה לעשות כן. ועי"ש עוד מה שכתב ששמע ממרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל שיש "כשר'ע שחיטה" ויש "היימישע שחיטה", והיימישע שחיטה היינו שעושין הבדיקה במתנות.

וכן נהגין אצל טריפות הריאות [לונגע'ן], אבל הדקין [קישקע'ס] ובוקא דאטמא [אצל המאדע'ם] בודקין לעולם, שלעולם יש מיעוט טריפות.

11

להבנת הדברים נתיק הדין בקצרה, הדין מבורר שאין בודקין אחר שום אחד מהי"ח טריפות רק סומכין על רוב בהמות כשרות הן (סי' ל"ט ס"א ועי' באורך בפמ"ג פתחה שם), ואף אם יש מ"ט אחוים טריפות מה"ת סומכין על רוב ואי"צ בדיקה (סי' ל"ג ט"ו), והחמירו חכמים אם יש מיעוט המצוי מטריפות מסוים לבדוק אחריו ולהסירו [וזהו בטריפות הריאה מדיטא דגמי' ובשאר טריפות חומרא בעלמא - פמ"ג שם], אבל

והתפללו אל דרך ארצם

אין די ימי הרחמים והרצון וען איר זענט מרבה בתפילה אויף א שנה טובה ומבורכת **זייט מקדים צדקה לתפילה לטובת אונזער הייליגן כולל בארה"ק** און קויפט אייך איין א פארזיכערטע סגולה אז אייער תפילות זאלן נתקבל ווערן לרחמים ולרצון

שליסט זיך אן אינעם "אלול קאמפיין" צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

רבינו: וייל דא איז דאך אוודאי דא טריפה, ס'איז דא פוסקים וואס מאכן אזא חילוק, דער מגן אברהם (א"ח סי' ל"ב ס"ק ס"ו) רעדט ביי די גידין (לצורך עשיית גידי התפילין) וואס מ'קויפט ביי די גוים, אז אויב ער ווייסט אז ס'איז דא גידין טמאים, איז שוין דא א ענין פון קבוע (דאז לא אמרינן כל דפריש מרובא פריש, שם).

גאב"ד קארלסבורג: עד כדי כך אז דער לבושי מרדכי (תליתאי י"ד סי' מ"ה) האט בימינו ארויסגעגעבן א גרויסן כרוז אויף די בהמות וואס מ'קויפט, אזוי ווי אידן ארבעטן אויך אין פארעמס, און ס'איז דא נעבעך אידן וואס זענען נישט קיין שומרי תורה ומצוות.¹³

רבינו: ער רעדט דארט וועגן די בכורים וואס מ'האט זיי נישט פארקויפט.¹⁴

גאב"ד קארלסבורג: יא, לויט דעם איז מען מחויב בודק צו זיין.

דער מהרש"ג (ח"ד סי' נ"ט) טוהט אויף נייע זאכן וועגן די מכירה¹⁵ - ס'איז געווען דעמאלטס א וויכוח צווישן לבושי

רבינו: יא, די קישקעס מאכט זיך אז ס'איז ווי א ריעותא,¹² מ'זעהט אזוי ווי א פאק.

דא עפנט מען אויף און מ'טרעפט אז ס'איז נפסק ביי די צומת הגידין (והווי וודאי טריפה).

גאב"ד קארלסבורג: ס'איז דאך דא אין שערי צדק (מהנה"ק רבי מענדלע מדענעש ז"ל) א תשובה אויף דעם - דאכט זיך מיר - אין חלק אבני צדק, ס'איז געווען דעמאלטס פראבלעמען אין די קישקעס. מן הסתם איז מען דאס מחויב צו באקוקן, ס'איז א מיעוט המצוי, מ'דארף מברר זיין, מורי הוראות אין אייראפע האבן אזוי געטוהן, איך געדענק אינדערהיים, ס'איז געווען זמנים וואס איז געווען זיבן פראצענט.

רבינו: יא, ס'איז געווען זמנים וואס איז געווען ערגער. **גאב"ד קארלסבורג:** די קישקעס דארף מען בודק זיין.

ס'איז דאך אזוי, אז איינער גייט קויפן צוויי דריי משיקנים און ער לאזט זיי שחמ"ץ, קען מען זאגן מרובא פריש ווער ס'האט עס געברענגט, צי דער גוי צי ווער ס'האט עס געברענגט (סי' ק"י ס"ג), רובא דרובא איז דאך נישט קיין שאלה, אבער אז מ'ברענגט א גאנצן טראק (לשחטם ע"י בית השחיטה), און מ'ווייסט אז אויף דעם טראק איז יא דא עפעס צוויי דריי וואס ס'קען זיין טריפה, איבער דעם דארף מען יא איבערקוקן.

13

ו"ל בשו"ת לבושי מרדכי: "קול קורא, ראיתי כי נהוין לבוא בקול קורא ואזהרה רבה ע"ד המכשולות בעוה"ר כי ישנם בעלי שדות, ולהם מקנה רב, וכיון שהם מהללי שבתות גם בפרהסיא פשיטא שאין להם נאמנות ע"ד בכורים אשר נולדים בעדר שלהם... ואין להשיב ולומר דסמכינן ארובא, דזה אינו כיון שהוא וודאי אשר בעדר שלהם ילודי בכורים הוי לוי קבוע כמו"ש באו"ח סי' ל"ב סעי' נ' כו"ב עיי"ש במג"א..."

14

ו"ל המחבר (סי' ש"ג סעי' ו'): "בזמן הזה מצוה לשתף עם העובד כוכבים קודם שיצא לאויר העולם כדי לפוטרו מהבכורה."

15

ו"ל בראשית דבריו: "ע"ד מה שהרה"ג הצדיק ממאד שליט"א הוציא כרוז, לאסור לקנות בהמת זכרים מישראלים החשודים שלא למכור

12

ע"י במדור שולחן מלכים בגלוינונו לפרשת עקב תשס"ט דמבואר בפוסקים שטריפות הדקין שבדקין אינו וודאי טריפה, שאפשר שאינו נקב, רק עדיין פתוח מתולדתו.

וכ"כ בשו"ת טוב טעם ודעת (קמא סי' מ"ד), ו"ל בא"ד "אבל ביותרת הדקין כיון דבכל בהמה ליתא ע"כ דבהמה ח"י בלעדו, ומ"מ אם נמצא מותרת הדכי רבותיהו, א"כ אפשר דהוי רבותיהו נמי להיות המעי פתוח", ע"כ. ועי' תשו' מגידות (הפרט"ג סי' 2) שהוכח בזה, ועי"ש בהגה' מגד' יהודה. ועי' תשו' מהר"ם שיק (סי' ס"א) תשו' הריב"א (סי' צ"ו).

זוהלים ורועדים מיום בואך

[סליחות ליום ראשון]

לב מי לא יפחד פון די אנקומענדיגע ימי הדין וועט מען אונז אנשרייבן צו א יאר פון: **פרנסה בריחה? נחת פון די קינדער? געזונט פאר די משפחה? הרחבת הדעת? און אלעס גוט'ס?**

דא האט איר די הייליגע הכטחה!

...ואלקא דמאי יעניו בצירוף זכות אבותינו הק' מיסדי כוללנו להושיע בדבר ישועה ורחמים, בכני בריכי, הוי אריכי, ומזוני ריחי, רב ברכות ושובע שמחות, חיי נחת, וכל טוב סלה (לשון קדשו של מרן רבינו שליט"א במכתבו לטובת כוללנו הק')

גאב"ד קארלסבורג: טאמער זעהט מען נישט קיין ריעותא איז נישט, אין ארץ ישראל איז מען אלעס בודק, דארט איז שכיה, ס'איז עפעס א מוחלה.
רבינו: דאזי איז עס אויך א מוחלה.

מרדכי מיטן מהרש"ז - שטעלט ער זיך אויך אויפן מגן אברהם אין הל' תפילין (הגיל), אז טאמער ווייס איך אז ס'איז דא בהמה טמאה אין שוק קען מען זיך נישט סומך זיין אויפן רוב.

רבינו: דאס איז די שאלה, ווייל מזווייט דאך נאכנישט אז ס'איז דא טריפות אין דעם שיפמענט.

גאב"ד קארלסבורג: אז איך ברענג א גאנצן טראק, און איך ווייס אז ס'איז דא צוויי דריי וואס זענען נישט גוט, איז מען דאס מחויב צו בודק זיין.

רבינו: ס'איז א שווערע זאך בודק צו זיין, מ'דארף זיי בודק זיין איידער מ'האט אפגעשניטן דאס פיסל, נאך ווען די געלע פיסל איז נאך מחובר מיטן דיכטל, ר' אייזיק הערש שפילמאן (משגיח בבית השחיטה דקרית יואל) קען עס זייער גוט, ער פארשטייט צו דעם.

גאב"ד קארלסבורג: זיי זאגן דאך אז ס'איז א חילוק פון דא ביו ארץ ישראל.

רבינו: דאזי איז מען נאר בודק אויב מזערהט עפעס א ריעותא וובארץ ישראל בודקן לעולם, ששם הוא מצוי לעולם.¹⁶

הבכורות שלהם... "ומסיים בסוף התשובה: "ג"ל לומר כן בכל מקום דלא תערובת הא, ואנו דנין רק על דבר אחד הבא לפנינו, דשפיר מוקמין הדבר על החוקה, וא"כ הו"ד בכור... א"כ שפיר י"ל דהבא לקנות בהמת זכר אצל החשודים הללו, כיון דאין כאן תערובת, דכל זכר זוכר בפני עצמו נידון, אם הוא קדוש או לא, מוקמין אותו אהוקת היתר שבמני אמו לא היה קדוש".

16

עיי' בס' נחפה בכסף (הל' שחיטה סי' י"ג, הו"ד בדרכ' סי' ל"ט שם) וז"ל: "המנהג בירושלים עיה"ק לבדוק העופות מחיים קודם שחיטה מטריפות שבידת הגוף והרגל במקום צומת הגידין ששכיה שם", ע"כ. ועיי' בשו"ת תשובות ונהגות (ה"ח סי' רמ"ח) שכתב שבירושלים מצוי לפעמים כשבעים אהוז טריפות צומת הגידין.

ועיי' בשו"ת קנה בושם (ה"א סי' מ"ז מ"ח מ"ט) שדן באורך בנושא זה, ומאריך שבאלו העופות שניכר הריעותא מבהוץ החיוב בדיקה הוא מה"ת כיון שיצא מן הרוב, כיון שיש ריעותא לפנינו, עיי"ש באורך.

ועיי' עוד בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' מ"ז, ח"ח סי' ס"ה) מה שחולק על דבריו ומסיים וז"ל: "ולדעתי מה שיש לומר דכמו דישאל קדושים מחמירים על עצמן לקדש עצמם במותר להם, צריכין שילמד ג"כ בקיאות הנ"ל, כדי שידעו מה שלפניהם אם ימצאו שניו כזו וישאלו למורה הוראה", עכ"ל.

ולהשלמת הדברים נעתק מדברות קודש של מרן רבינו שליט"א בסעודת ההילולא כ"ו אב דהאי שתא בענין זה (הדרשה הובא באריות גלויות בשבוע שעל"ט), וז"ל: "...אין די לעצמנו הדשים - דריי צי פיר הדשים - איז דא א פראבלעם. מען האט אנגעהויבן צו באמערקן טריפות אין די צומת הגידין, אמאל האט יעדער איד געוואוסט וואס דאס איז, היינט צוטאג איז דא א גרויסער עולם וואס ווייסט ניטאמאל וואס דאס איז.

כיו מיט א קורצע צייט צוריק איז די טריפות נישט געווען שכיה. מען קען נישט זאגן ס'איז נישט געווען בכלל, אבער ס'איז נישט געווען שכיה, און אז ס'איז נישט שכיה, דארף מען נישט בודק זיין, מען פארלאזט זיך אויף רוב. אזוי שטייט אין די גמרא און אזוי איז נפסק אין שולחן ערוך.

ס'דאט זיך אבער אנגעהויבן צו מאכן א צרה, און ס'איז באמת א צרה - די סיבה דערפון קען מען נאך נישט זאגן - איין טאג קען זיין שיינ און ריין אן קיין טריפות, און איין טאג נישט, ס'איז נישט גלויך. איין טאג קען זיין פינג פראצענט טריפות, און ס'איז שוין אפילו געווען אכט פראצענט טריפות, דאס מיינט וואס מען דארף אוועקשטעלן.

דא ביי אונז איז מען בודק און מען קוקט די צומת הגידין. מיר ווילן אבער זאגן פאר אלע רבנים אין די שטאט איבעראל, מורי ורבותי! ס'איז דא א פראבלעם אין כשרות! מען קען עס נישט אזוי אוועקווישן, ס'איז באמת א פראבלעם!

קחו ברכה לבתיכם!

עס וועט אי"ה פארטיילט ווערן פאר אלע תומכי הכולל
א הערליכן קונטרס "משולחן מלכים"
וואס אנטהאלט דרוש, דברי תורה און שיחות קודש, פון מרן רבינו הגה"ק שליט"א בעת זיין באזוך אין בני ברק פארגאנגענעם אנהויב ווינטער העל"ט

שליסט זיך אן אינעם "אלול קאמפיין" צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

א' השוחטים: פון אינעווייניג פון די ריאה, דאס לשון פון שמלה הודשה (פי' ל"ט סעי' כ"ט) איז אז אויב ס'איז א סירכא תלויה און מיטערעפט דם, דס זה מנין, ס'מוז זיין אז ס'איז פון די ריאה, אבער אנדערש איז אויב ס'איז א ריר וואס ערגעץ וואו איז עס מחובר.

רבינו: איז אפשר קומט דאס פונעם שומן וששם דבוק הסירכא.

א' השוחטים: ווען מזעגט אז ס'גייט אריין די דם אין די ריאה, איז עס נישט קיין שאלה.

רבינו: דאס הייסט אז ס'איז דא א נקב אין די ריאה, נו, ווי קען זיין אז ס'איז נישט מבצבץ?

א' השוחטים: ס'קען זיין אז דער אויבערשטער קרום זאל האבן דם, ווייל מ'זעמט ארויס די רירן זייער לייכט און ס'בלייבט גאנץ, ס'קען זיין אז ס'בלייבט נאך צוויי קרומים אונטער דעם, אבער וויבאלד ס'איז א דינע שיכט פון בלוט און נישט קיין לופט מילא איז עס נישט מבצבץ.

גאב"ד קארלסבורג: איז וואס מוהט מען מיט דעם ביו יעצט?

א' השוחטים: מ'איז מחמיר, און אלץ טרעפט מען מער און מער, היינט טרעפט מען יעדן טאג אפאר.¹⁸

שאינו אלא הפשטת ליה, דם זה בא מריאה שנקבה ויצא דם מסמפנות שלה וכו', ואע"ג דלא מבצבץ טריפה כי אין הבדיקה מועיל להכשיר במקום שיש ספק איסור", ע"כ. והשוחטים דנו להלק בין סירכא תלוי לסירכא דבוקה (שיכולין לתלות שבא מצד האחר שלשם דבוק הסירכא). ועי' אריכות גדול בבית דוד (סי' ל"ט י"ז יסו"ב קפ"ז).

18 בענין זה שמצינו באחרית הימים הרבה טריפות וחששות במילי דאכילה מה שלא היה מצוי בימי קדם, נתן רבינו ז"ל טעם לדבר והיא לו נדפסה בדברי יואל פ' תולדות (עמ' תכ"ג), ותוכן דבריו הק' הוא כי באחרית הימים כשרואה היצה"ר שקרב זמנו להיות מנוצה, ע"כ מתגבר ככל כוחותיו בתחבולות להכשיל במאכלות אסורות.

רבינו התנצל על שהוא נמצא בדירתו של אביו מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל - מקום שמקבל את הקהל בלילות **ואמר:** כ'האב נישט דא מיט וואס מכבד צו זיין.

גאב"ד קארלסבורג: דאס איז דער גרעסטער כבוד, דער גרעסטער כבוד איז תורה [כמאמרם ז"ל (אבות פ"ו מ"ג) אין כבוד אלא תורה].

*

רבינו: מ'האט יעצט דן געווען מיט די שוחטים איבער א שאלה ביי די ריאה [אצל הבהמות].

א' השוחטים: עס זענען פארהאן קליינע רירן וואס עס האבן דם, אונז האבן מיר לעצמנס א געוואלד פון דעם, אז מ'לייגט אראפ די סירכא גייט אריין דם, און ווען מ'הייבט עס אויף רינט ארויס די דם, אסאך מאל איז עס ממש קליין כקורי עכביש.

גאב"ד קארלסבורג: וואו איז דאס?

רבינו: אין די סירכא אויף די ריאה.

א' השוחטים: זיי זאגן אז אמאל איז עס נישט געווען אזוי מצוי ווי היינט.

רבינו: פון וואו קומט אריין אין דעם דם?¹⁷

אונז פרוכר מיר דא צו טוהן וואס א מענטש דארף צו טוהן. מען פארלאזט זיך נישט אויף קיין קולות, און מען איז בודק די עופות, ווייל טריפה מיינט אז ס'איז טריפה ממש..."

17

אם נמצא סירכא על הריאה דבוק לשומן או לדופן ה"ז טריפה (שם סי"ד), שזהו סימן שיש נקב בריאה, אבל אם הוא רק סירכא תלוי שאינה דבוקה למקום אחר, כשרה (שם סי"ט), וכן אם הוא ריר דקה שעובר ע"י קליפה (שם סי"ג וכו') כשרה, שאין בה סירכא רק הפשטת ליהות הריאה.

אבל אם נמצא דם בתוך הסירכא זהו סימן שהסירכא בא מתוך נקב שבקרומי הריאה וטריפה, וז"ל הטו"ז (סי' ל"ז סק"ג) "דכאן אין לומר

תכלה שנה וקללותיה

זייער א שווערער יאר איז אריבער מיט די מצב הכלכלה אויף די וועלט און די הונדערט יונגעלייט האבן זיך זייער געמוטשענט לערנענדיג תורה מתוך הדחק אין "כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק" אין אייראָפּע (איראָפּע) בי יבאלת אַויפּוואַרשאַן, ציטירט פּאַרצער

שליסט זיך אן אינעם "אלול קאמפיין" צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

רבינו: זיי זענען זייער וואוילע שוחטים, ערליכע שוחטים.
גאב"ד קארלסבורג: נג, זאל דער אויבערשטער העלפן
 או ס'איז דא שוחטים וואס טוהען, און מ'האט צוגעשטעלט
 א מקוה זאל זיין סייעתא דשמיא.

רבינו הראה על המשגיה ר' שלמה היימאן הי"ד

זאמר: ר' שלמה איז משגיה אויף אלעמען, או אלעס זאל
 זיין גוט.

ובריך גאב"ד קארלסבורג לרבינו: דער אויבערשטער
 זאל העלפן, מזאל זוכה זיין צו אורך ימים טובים, אורך
 ימים אשביעהו וזארהו בישועתי, מזאל זוכה זיין צו א
 כתיבה וחתימה טובה לאלתר לחיים ולשלום, די תפילות
 זאלן נתקבל ווערן בזכות אבותיו, און מנהיג זיין די עדה
 הקדושה מתוך נחת און הרחבת הדעת עד ביאת המשיח.
רבינו: אמן, דער אויבערשטער זאל העלפן וכן למר.

*

כאשר עמד רבינו ללוותו נענה גאב"ד קארלסבורג

זאמר: מיר פארן יעצט קיין מירון אויף חודש אלול.

רבינו: מזאגט אז דער תפארת שלמה איז געפארן אלול
 אויף ליוענסק.

גאב"ד קארלסבורג: ער האט געבויט דעם ציון.

רבינו: ער איז געווען א כהן און האט נישט געקענט גיין
 אויפן ציון, איז ער געווען אין ליוענסק.

זנפרד רבינו ממנו לשלום: דער אויבערשטער זאל
 העלפן מזאל פארן געזונטערהייט, האבן א דרך צלחה, א
 כתיבה וחתימה טובה א גוט געבענטשט יאר, די תפילות
 זאלן נתקבל ווערן לרחמים ולרצון און מזאל פועל'ן אלעם
 גוים'ם.

א' השרהטים: כ'האב געוויזן די וואך פאר די דיינים (דייני
 קהילתינו הק' שביקרו בבית השחיטה שם), א קליינע ריר ממש, א
 גארנישט... און ס'האט געהאט דם.

רבינו: מ'דארף האבן צו דעם די מתינות מזאל דאס
 באמערקן, און וואס מ'באמערקט דארף מען אוועק שטעלן
 און נישט נוצן אלס כשר.

תנ"ך השוחטים עם הרבנים עוד בנידון זה

רבינו: צו געבן כשר'ע עפן פאר אידן איז א גרויס אחריות,
 מ'דארף האבן אין דעם גרויס סיייעתא דשמיא.¹⁹

אחר כך הביאו לפניהם פירות, ורבינו כיבדו לברך עליהם
 זאמר לו רבינו שצריכים הרבה סיייעתא דשמיא למר כל עניני

השחיטה כדת וכדין

גאב"ד קארלסבורג: דער אויבערשטער זאל העלפן
 טאקע מזאל האבן סיייעתא דשמיא, אז מ'טוהט איז דא
 סיייעתא דשמיא, אין אמת'ן אריין א מענטש איז דאך נאר
 'האדם יראה לעינים' (שמואל א' טו, ז), נאר אז א איד טוהט
 אין דעם וואס מ'קען, העלפט דער אויבערשטער.

ועי' עוד בחינה בדברי יואל פ' שמיני, (דף ת"ו), ובפ' נח (עפ' ק"ב), וכן
 בפ' נשא (דף רפ"ו), ובפרקי אבות (פ"א מ"א), ועי' בבני יששכר (אדר אות
 ז) מש"כ לפי דרכו.

19

עי' מש"כ הגאון רבי יוסף ענגיל (ר"ה טו) ש"מ"ש חז"ל (חולין ה) אין
 הקב"ה מביא תקלה לצדיקים במידי דאמילה, שגם לכליות כלל
 ישראל יש הבטחה זו, והציבור תמיד צדיקים הם, ועמד כולם היינו
 הכלל ודאי צדיקים, ע"כ.

ועי' עוד בערך לנר (סוכה י, יבמות צט) שהכשר או הוראה שיצא מתח"י
 צדיק יש עליו ג"כ סיייעתא דשמיא שאין הקב"ה מביא תקלה שיצא
 מכשול מתח"י צדיק [ועי' בספרו שו"ת בנין ציון (ח"א סי' ס"ג)].

תחל שנה ובדכותיה

דורכ'ן שטיצן אונזער הייליגן כולל לצדקת רבי מאיר בעל הגט פארזיכערט איר זיך
מלא ברכות וישועות

זוי רבינו שליט"א שרייבט אן זיין בריוו לטובת כוללנו הק'

וכמן נפשי בשאלתי מול א"ש הקרים שיחיו צאי לך בעקבי הצאן
 ושאו ידיכם לשקול שקלי הקודש... אל תוך כתיכם להניח ברכה...

שליסט זיך אן אינעם 'אלול קאמפיין' צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג

דער רבי פרעגט???

”

אידן געבן דאך געלט פאר צדקות פאר ר' מאיר בעל הנס פארוואס זאלן נישט אנ"ש געבן דאס געלט אז אנ"ש זאלן נהנה זיין פון דעם, די שכל זאגט אזוי די שכל איז מחייב אזוי, אז מ'גיט געלט צו שיקן קיין ארץ ישראל, יעדער האט דאך א געפיהל, מ'ווייסט א אלטער מנהג ס'איז אלץ געווען ביי צדיקים אזוי חשוב צו שיקן געלט פאר ארץ ישראל, מ'דארף שיקן ווייטער געלט קיין ארץ ישראל, איך מיינ אזוי האלט איך אז אנ"ש שיקן געלט קיין ארץ ישראל, זאלן אנ"ש אין ארץ ישראל זיין פון די נתמכים, זיי זענען נאך צו יעדן צייט אזוי הערליך און אזוי וואויל און אזעלכע לומדי תורה ווי די וואס נעמען פון אנדערע כוללים.

”

(מתוך דברות קודש בסעודת הילולא של מן הקדושת יר"ט צוקיל' כ"ט שבט תשס"ט)

לאמיר אלע דאס פארענטפערן

אי"ה די קומענדיגע וואך

ברענגט צום מגבית לכל הפחות

\$100

לרגל די "יובל המאה" פונעם כולל

דברות קודש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת כי תצא שנת תשס"ט לפ"ק בקרית יואל יע"א

תרועה יהיה לכם, ופירש א"ז זללה"ה בישמח משה (פ אמור) שהוא על דרך דדרשינן (ביצה כה) גבי יום טוב לכם (שמות יב טז), לכל צרכיכם, והיינו לתועלתכם, עד כאן דבריו. אמנם לכאורה איך זה במציאות שהבעל תוקע שהוא בשר ודם קרוץ מחומר ימשיך ישועה בתקיעת שופר למלא לכל אחד בקשתו הפרטי, הלא אק אדם יודע מה שבלב חבירו ואינו יודע מה שהוא צריך לפעול בתקיעתו, ובכלל איך זה בכח איש פשוט להמשיך כל מיני ישועות בשעה אחת.

אמנם כתב באמרי נועם (פ תבא) בפסוק (תהלים מז ו) ה' בקול שופר, כי העיקר הוא לבל ידמה האדם בנפשו אשר הקול יוצא מכח הבעל תוקע, רק ידע כי כביכול בעצמו ית"ש הוא המשמיע קול השופר לעורר לבב האדם, והוא בבחינת שכינה מדברת מתוך גרונו, וזהו ה' בקול שופר, אשר כביכול בעצמו הוא בקול השופר, עכ"ד. ובה מובן מה שאמרו חז"ל במס' ראש השנה (דף טז.) שתוקעין בראש השנה וכו' כדי לערבב השטן, וכתבו בתוס' (דף טז: ד"ה כדי) שאומר ודאי זהו שיפורה דיתקע בשופר גדול וכו' ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגוריא. והיינו כי מאחר שבכל איש התוקע בשופר בראש השנה, כביכול הקב"ה מצטרף עמו והוא המשמיע קול שופר, לכן השטן אומר שזהו קול השופר הגדול ומתערבב ומתבהל ואינו יכול עוד לקטר.

ובכן מאחר שהש"ת הוא כביכול בעצמו הבעל תוקע בשעת תקיעתו בשופר, לכן נמשך כל מיני השפעות בשעת תקיעת שופר, כי הש"ת הוא חוקר כליות ולב ויודע הכל, הוא יודע כל המתרחש בבתי בני ישראל, כל דבר הקשה יביאון אליו, כל לב נשבר שופך שיחו לפני הקב"ה, והוא היודע בקשתו הפרטי של כל אחד ואחד, ועליו אנו סומכים שישפיע לנו בשעת תקיעת שופר למלא לנו לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו, ביום הזה של ראש השנה עינינו צופיות ומיחלות לתשועת ה' להוושע בכל צרכינו, יש המצפה להוושע בבנים, ויש המצפה להוושע בפרנסה טובה, כמה זקוקים

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שבינו, איתא בספרי ונתנו ה' אלהיך בידך, אם עשית כל האמור בענין סוף שה' אלהיך ונתנו בידך, ראוי להתבונן מהו כל האמור בענין.

ויתבאר על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ נשא) לפרש המדרש (שמ"ר פכ"ט ס"א) קול ה' בכח, בכוחו של כל אחד ואחד, ביאור הדבר שהגם שהדיבור של מתן תורה נאמרה לכל בני ישראל בשוה, מכל מקום פירוש הדיבור תשיג כל אחד לפום בחינתו ותכונת נפשו, וכענין הזה היה גם כן ענין ברכת כהנים, כי הם נצטוו לברך ברכה כללית המשולשת בתורה לכל ישראל, אבל באמת צריך כל אחד ואחד ברכה פרטיות, זה בני זה חיי זה מזוני זה רפואה זה חירות וכדומה לא ראי זה כראי זה, וזה אי אפשר לבן אדם לומר ברכה אחת שיהיה סובל ברכת כל אחד בפרטיות, איש אשר כברכתו דייקא הצריך לו יברך אותו, אבל הענין כי כבר אמרו חז"ל (במדבר פ"א ס"ד) כה תברכו בשם המפורש, והיינו במקדש ולא בגבולין, והטעם לזה איתא במפרשים כי ההוגה השם באותיותיו אין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין ז), והטעם כי שם הוי"ה ב"ה הוא שם המפורש מורה על עצמותו שהוא אחדות הפשוט, וזה אי אפשר לבן אדם להזכירו בבחי' אחדות, כי אות אחד קודם לחבירו, בלתי הכהנים הנגשים אל ה' במקדש לא היו הם מזכירין את השם כי השם יצא מפיהם, מפי השכינה המדברת מתוך גרונם, וכמו שהיה השם המפורש יוצא מפי השכינה המדבר מתוך גרונם, כמו כן כל ברכת הכהנים המשולשת בתורה הוא יוצא מפי השכינה, ולכן הוא סובל ברכה פרטיות לכל אחד ואחד הצריך לו, עכ"ד.

וכענין הזה עלינו להתבונן בהתקרב ובא יום הגדול והקדוש ראש השנה, בו יפקדו כל היצורים לחיים, צרכי עמך ישראל מרובים, והלבבות נשברות מצפות להוושע בדבר ישועה ורחמים, ותקיעת שופר מסוגל לפעול בעדינו כל הבקשות ישועה כללית וישועה פרטית לכל אחד ואחד מישראל, על דרך הכתוב (במדבר כט א) יום

של הקב"ה בעצמו, וכל אחד ישמע את קול השופר לפי ערכו ובחינתו, וכפי מה שחטא והמרה את פי המלך מלכי המלכים הקב"ה, נגדו במיוחד תבא קול השופר של הקב"ה לעורר אותו לתשובה.

ועל פי זה יש לפרש מה שכתב רב סעדיה גאון בטעם מצות תקיעת שופר (ענין השלישי) שבא להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו (שמות יט טז) וקול שופר חזק מאד. ולדרכינו יש לומר שזכירת מעמד הר סיני בא להורות על ההתעוררות תשובה שבשעת תקיעת שופר, והיינו שכמו במתן תורה היתה הדיבור מיוחד לכל אחד ואחד לפי בחינתו, כמו שנאמר (תהלים סב יב) אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי, והיינו ששמע כל אחד ואחד דיבור מיוחד לפי בחינתו, כדבר הזה נעשה בשעת תקיעת שופר בראש השנה שהקב"ה בעצמו מצטרף עם הבעל תוקע ומעורר כל אחד לפי בחינתו, והוא ית"ש מאיר בלבבות ישראל התעוררות תשובה לכל אחד לפי ערכו וכפי הצריך לו.

אכן י"ל שכדי שיוכל האדם לזכות לבחינה גבוהה הלזו לשמוע קול השופר מפי הקב"ה בעצמו, צריך להתפלל ולבקש רחמים על זה, ועל דרך שמצינו במתן תורה (שמות יט ב) ויחן שם ישראל נגד ההר, וביאר א"ז זללה"ה בייטב פנים (זמן מתן תורתנו אות ב) דתיבת ויחן מורה על ענין תפלה, שהתפללו להבין ולהשכיל הדברות היוצאים כביכול מפיו יתברך, עכ"ד. ועל פי האמור יש להוסיף ולומר בטעם שאמר הכתוב ויחן בלשון יחיד, על פי מה דמצינו במדרש גבי מתן תורה (שמו"ר פכ"ט ס"א) קול ה' בכח, לפי כחו של כל אחד ואחד. ובמאור ושמש (פ' יתרו) כתב בביאור הדבר, דכפי הכנתם כך נגלה להם הקב"ה במתן תורה, כל אחד ואחד כפי הכנתו בדיבור נעשה ונשמע, כך זכה לשמוע מפי הקב"ה נתינת התורה, וזה שאמר לפי כחו של כל אחד ואחד, היינו כפי כחו של כל אחד ואחד שאמר נעשה ונשמע לפי בחינתו בהשתוקקות ובהתלהבות, כך שמעו כל אחד קולו של הקב"ה, עכ"ד. ובחינה זו ביאר א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' ואתחנן) בטעם שאמר השי"ת אנכי ה' אלהיך בלשון יחיד, כי הדיבור היה מתפרש לכל אחד לפום בחינתו והשגתו, עי"ש. ולזה אמר ויחן שם ישראל בלשון יחיד, כלומר שלפי ערך תפלתו של כל אחד ואחד קודם מתן תורה, כך היה מתפרש אליו דיבורי ה' וזכה להתגלות אור התורה לפי תכונת נפשו.

לרפואה, יש הזקוק לרפואת הגוף ויש הזקוק לרפואת הנפש, כמה וכמה חולאים ל"ע יש בישראל, אין אחד דומה לחבירו ואין רפואתו וישועתו של אחד נדמה לזולתו, ואנו מצפים לה' שבזכות שאנו תוקעים בשופר בראש השנה גם השי"ת יתקע בשופר וישפיע יום תרועה יהיה לכם וימשיך ישועה ורפואה לכל אחד לפי צרכו ומבוקשו.

ועל פי זה יש לפרש לשון חכמים במס' ראש השנה (דף כט.) שליה ציבור דעתיה אכוליה עלמא, הרמז בזה כי השליח ציבור צריך להמשיך בתפלתו ישועה לכל אחד ואחד מישראל בפרטיות, אמנם להיות כי אין השליח ציבור יודע מחסורי כל אחד ואחד, לזה נתנו חכמינו ז"ל עצה ואמרו שליה ציבור דעתיה אכוליה עלמא, היינו שתהיה כוונת השליח ציבור לצרף תפלותיו ותקיעותיו עם השי"ת שמלא כל הארץ כבודו, כי הוא התוקע עם השליח ציבור ומסייע אותו בתפלתו, ועל ידי זה יושפע לכל אחד ואחד בפרטיות כל צרכיו.

אמנם תכלית תקיעת שופר הוא לעורר לבב העם לתשובה ולתיקון המעשים, כמבואר ברמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) ובטעמי רב סעדיה גאון ז"ל (ענין השני), ולכאורה הלא כיון שכל אחד יודע נגעי לבבו היאך התנהג במשך השנה, איך היו נראים מצוותיו ומעשיו טובים שלו ויודע מה שהוא צריך לתקן, ועם כל זה עדיין לבבינו אטומים בעוה"ר ואין אנו מתעוררים מעצמינו לתשובה, אם כן במה יפה כח השופר לעוררו לזה, אך לפי האמור שהקב"ה מצטרף עם התוקע והוא המשמיע קול השופר, שפיר מתעוררים על ידי זה לתשובה שיבדוק כל אחד נגעי לבבו לתקן כתמי נפשו, שהרי הקב"ה יודע ומבין על נפשינו ונשמותינו כמה נתלכלכו בחטאים עונות ופשעים ה"י, והוא יודע לכונן נגד כל אחד ואחד להזריח בלבבו רוח טהרה ממרום, וזה שהנביא מתנמה ואומר (עמוס ג' א) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, כלומר איך יתכן כזאת שהשי"ת יתקע שופר בעיר ויעורר את לבב כל אחד ואחד מישראל לתשובה ולתיקון המעשים, והעם לא יחרדו. ולזה אמרו שליה ציבור דעתיה אכוליה עלמא, היינו שהבעל תוקע יודע בעצמו שאין באפשרי שהוא יעורר לבב העם לתשובה כל אחד לפי נגעי לבבו, לכן דעתיה אכוליה עלמא, פי שכוונתו לצרף עצמו בתקיעת שופר של מעלה מלפני ה', שקול השופר שלו הבא לעורר את לבבות ישראל עורו ישנים משינתכם, יהיה בו קול השופר

ומטוהרים מכל דבר רע, ולתקן את כל אלה צריכים להתחזק בתורה ובתפלה, ועל ידי זה נזכה לשמוע קול ה' בכח קול השופר של הקב"ה.

ועל פי זה יתבאר דרשת הספרי, כי הכתוב מבטיח כי תצא למלחמה על אויבך, ותרגומו ארי תפוק לאגחא קרבא, וכתבו בספרים (עשרת ישועה פרשתן אות ג) תפוק בגימטריא שופ"ר, כי שעת תקיעת שופר בראש השנה הוא שעת מלחמה, על אויבך, דא יצר הרע דאיהו שנאיה דבר נש (וזהו חדש בפרשתן דף צו). שהוא בא לקטרג תמיד על בני ישראל, והתוה"ק מבטיח ונתנו ה' אלהיך בידיך, שהקב"ה בעצמו יתנהו בידיך, כמ"ש ה' בקול שופר, שהקב"ה מצטרף עמנו בתקיעת שופר והוא המשמיע קול היוצא מתוך השופר, "ווען א איד בלאזט שופר, בלאזט ער גישט אליינס, נאר השי"ת בלאזט מיט מיט דעם איד, עס האט א געוואלדיגע כח הקדושה, און א געוואלדיגע כח השפעה אויב מען איז זוכה צו דעם", שעל ידי זה זוכים להתעורר לתשובה ולהכניע כח היצר הרע ולפעול כל טוב. אך לזה צריך תיקון המעשים בתורה ובתפלה, ועל זה מוסב דברי הספרי אם תעשה כל האמור בענק, היינו מה שאמר למעלה כי תעשה הישר בעיני ה', וכתב החיד"א לפרש הישר בגימטריא תקט"ו כמנין תפלה. עוד כתב כי תצא למלחמה על אויבך, סופי תיבות אה"ל, רמז על אהלה של תורה, עי"ש. הרי שהזהיר הכתוב בכאן על התחזקות בעסק התורה והתפלה, שאם ירבה האדם בחודש אלול בתורה ותפלה, יוכל לבקש ולהתחנן לפני השי"ת שיזכה לבחינה זו של ה' בקול שופר, שזה תלוי בהכנת בני אדם כמו שרואים במתן תורה שהיה צריך לזה הכנה דרבה, ועל ידי שנבוא בביהמ"ד ונתפלל ונשפוך שיח לפני ה' לבקש רחמים עם פשפש במעשים, סוף נזכה לזה ונתנו ה' אלהיך בידיך, שנזכה לנצח האויב הוא היצה"ר על ידי קול שופר של ה' אלהיך.

והנה איתא במס' ראש השנה (דף כט): יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. וידוע (רא"ש ור"ן שם ובטור א"ח סי' תקפ"ח) שהרי"ף היה תוקע בבית דינו בראש השנה שחל להיות בשבת. ולפי זה י"ל כי גם בשמים בבית דין של מעלה מקיימין תקנת רבי יוחנן בן זכאי שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד, והשי"ת שומר משמרתה של תורה (ירושלמי ראש השנה פ"א ה"ג) והוא

וענין התפלה מורשה לנו מהאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב כמ"ש (ברכות כו): תפלות אבות תקנום, ועל זה מורה ענין הזכרת זכות אבות, כדי שתתקבלו תפלותינו ברחמים וברצון. ולזה מצינו במדרש (ילקוט במדבר רמז תרפ"ד) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אוה"ע ואמרו מה ראו אלו להתקרב יותר מן הכל, סתם הקב"ה את פיהם ואמר להם הביאו לי שטר יוחסין שלכם כשם שמביאין בני וכו', וצ"ב מה ענין יוחסין לקבלת התורה. אמנם יש לומר כי אף שחזר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון, מכל מקום לבחינה זו לשמוע התורה כל אחד ואחד לפי ערכו ובחינתו, גם אלמלי היה ניתן להם התורה, לא היו זוכים, כי רק בני ישראל שיש להם זכות אבות, הועיל תפלתם על דבר זה וזכו לקבל התורה ולשמוע דברי אלקים חיים כל אחד לפי ערכו ולפי ערך נשמתו, בבחינת אחת דבר אלקים שטים זו שמענו, וזה שאמר הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שמביאין בני, כי בני ישראל זוכים לקבלת התפלות מכח האבות הקדושים שתקנו התפלות, מה שאין כן אומות העולם אין להם זכות זה, ולכן לא זכו לזה.

ובכן כדי שנזכה אנחנו לבחינה זו בראש השנה בשעת תקיעת שופר להתעורר ולישפע מבחינת הוי"ה בקול שופר, מקול השופר של הקב"ה, צריכים אנו לשפוך שיח לפני הקב"ה, ובכח האבות הקדושים תתקבל תפלותינו לרחמים ולרצון ונזכה לבחינה זו. ולזה איתא במדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ו) אמר הקב"ה לישראל בני אם אתם מבקשים ליזכות לפני בדין ביום הזה, תהיו מזכירין זכות אבות ואתם זוכין לפני בדין, באחד זה אברהם שנאמר (יחזקאל לג כד) אחד היה אברהם וכו'. הכוונה שעל ידי שמזכירין זכות אבות, על ידי זה זוכים בני ישראל שיהיה ה' בקול שופר, לשמוע הקב"ה בקול שופר, ועל ידי זה זוכה כל אחד לשמוע לפי ערכו ובחינתו, וכאשר שומעים מהקב"ה בעצמו יש בזה כח הקדושה להתעורר כל אחד לפי ערכו ובחינתו, ויש כח הקדושה להשפיע לבני ישראל לכל אחד מה שהוא צריך, שימלא ה' משאלות לבינו לטובה בימים הקדושים הבאים עלינו לטובה.

ולית דין צריך בושש כי כדי שנוכל לזכות לבחינה זו לשמוע תקיעות קודש קול השופר של הקב"ה, צריכים אנו לתקן את גופינו ונשמותינו מכל סיג ופגם, לטהרנו מכל חלודה חטאים עונות ופשעים ח"ו, להיות אברינו קודש לה' ובפרט האזנים צריכים להיות מקודשים

געפינט זיך צווישן אונז אין חודש אלול, והוא המשמיע קול השופר לעורר לבבינו לתשובה, וכמו שאמרו דורשי רשומות (בעל הטורים פ' נצבים) ומל' ה' אלהיך א'ת ל'בבך ו'את ל'בב זרעך (דברים ל' ו'), ראשי תיבות אלול, וזוכך להרהור תשובה אמיתי, ומתקיים להצילך ולתת אויביך לפניך.

הבוכ"ע יאה בעזרינו שנזכה לעשות מעשים הראויים למלאות החודש אלול לתשובה ותיקון המעשים, ואפילו אם בכוחות עצמיות אין אנו זוכים להתעורר לתשובה, מכל מקום יש לנו לזכור כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך, השי"ת נמצא בתוכינו והוא מסייע לתקיעת שופר שנתעורר משינת הזמן "פון דעם ביטערין שלאף, פון דעם טיפן שלאף, מען פארשלאפט דער זמן, מען שלאפט א גאנץ יאר, מען פארשלאפט דעם חודש אלול אויך, ס'איז שוין דורך א גרויס חלק פונעם חודש אלול, און מען שלאפט נאך אלץ, מען האט זיך נאך אלץ נישט אויפגעכאפט פונעם שלאף, מען שלאפט דאך אזוי טיף, השי"ת יעזרינו שנזכה להתעורר על ידי התקיעת שופר של השי"ת, להאזין בקול המעורר עורו ישנים משינתכם להתעורר משינת והבלי הזמן, ונזכה למלאות החודש להתעוררות תשובה הראוי, ונתנו ה' אלקיך בידך, ויעורר השי"ת את לבבינו לתשובה.

והשי"ת יעזור שתכלה שנה וקללותיה, לכל אחד לפי בחינתו, כל אחד יש לו עגמת נפש פרטי, **גמס לבינו בקרבינו בזמן שאנו מתבוננים כמה צרות עברו על בני ישראל בשנה זו, כמה מבני ישראל זקוקים להוושע בבני, כמה זקוקים להוושע ברפואה, כמה זקוקים להוושע בפרנסה, יום תרועה יהיה לכם, לכם לכל צרכיכם, לכל בני ישראל בכל מקום שהם, יש כמה לבבות נשברות, וכולנו מצפים שיהיה סוף וקץ לכל צרותינו, תכלה שנה וקללותיה, הן בכלליות והן בפרטיות לכל אחד, תחל שנה וברכותיה, שיבא ברכה לבני ישראל ברכה בכללית וברכה בפרטיות, ימלא ה' כל משאלות לבבינו לטובה, ונזכה שיהיה הוי"ה בקול שופר, להפך מדת הדין לרחמים להוושע בכל מיילי דמיטב, ונזכה להתעוררות תשובה אמיתית, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.**

ית"ש תוקע בשופר גם בראש השנה שחל להיות בשבת, ומי שיש לו אזנים קדושות וזיכר גופו זוכה גם בראש השנה שחל להיות בשבת לשמוע קול השופר שתוקעין בבי"ד של מעלה, קול השופר ע"י הקב"ה המעורר עורו ישנים משינתכם, ועל ידי שתוקעים בבי"ד של מעלה אפשר לזכות לקבל השפע, יום תרועה יהיה לכם, לכל צרכיכם, ויורד ההשפעה גם לעולם השפל, ואלמלי היה לנו אזנים קדושות היינו יכולים לשמוע התקיעת שופר מבית דין של מעלה, ומכל מקום מאמינים אנחנו בזה כי בשמים מקיימים תקנת ריב"ז וגם בשב"ק תוקעים בשופר, ובני ישראל יכולים להוושע בכח התקיעת שופר של השי"ת, והגם שאין לנו בימינו בית דין מוסמך שיתקעו בו בשופר בראש השנה שחל להיות בשבת, עינינו צופיות שנזכה לקול תקיעת שופר של הקב"ה, ועל ידי זה יהיה ונתנו ה' אלהיך בידך, על ידי שיעורר הקב"ה את בני ישראל לתשובה על ידי תקיעת שופר, וכל זה אם יעשו הכנה דרבה בחודש אלול לזה, אז נזכה לקבל ההשפעות קדושות שיורד על ידי תקיעת שופר של בי"ד של מעלה.

ויתכן לומר ביאור הרמז שכתבו דורשי רשומות (צבי לצדיק פרשה זו) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך (דברים כג טו), ראשי תיבות אלול. כי מבואר בטור (או"ח סי' תקפא) שתוקעין בשופר בחודש אלול כדי להזהיר את ישראל שיעשו תשובה, והנה כתיב הוי"ה בקול שופר, והיינו אשר כביכול השי"ת בעצמו הוא בקול השופר כמ"ש באמרי נועם לגבי ראש השנה, ובכן נראה שדבר זה נעשה גם בתקיעת שופר בחודש אלול, שהשי"ת הוא המשמיע קול השופר לעורר לבב האדם לתשובה, וזה שאמר כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, ראשי תיבות אלול, והיינו שבחודש הזה חודש אלול השי"ת מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, הוא היצר הרע הנקרא שונא (סוכה נב), וזה נעשה על ידי שבני ישראל מתאספים בביהמ"ד להתפלל ולשפוך שיח שינצחו המלחמה כבידה מלחמת היצר הרע, וכאשר תוקעין בשופר להתעורר לתשובה זוכין לבחי' הוי"ה בקול שופר, שהשי"ת מתהלך בקרב מחניך, "השי"ת דרייט זיך צווישן אונז, השי"ת

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

הרב שדך נחשון אהרן "ברוך משה" רהסרני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב מהה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבדוק

הרב ר' **יעקב אביגדור פרידמאן** שליט"א
ולאביו הרה"ח ר' מאיר משה פרידמאן שליט"א

ולחנתו הרה"ח ר' יוסף יושע גרין שליט"א, חבר הנהלת המוסדות

הרב ר' **צבי יודא ווייס** שליט"א, חבר הנהלת המוסדות

ולאביו הרה"ח ר' בנימין זאב ווייס שליט"א

ולחנתו הרה"ח ר' דוד שלאמאוויטש שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א

לנשואי אצאצאיהם ביום שני באולמי "ארמונות ת"

הרה"ח ר' **חיים אליעזר יאקאב** שליט"א

לנשואי בנו ביום שני באולמי "הוד והדר"

הרה"ח ר' **שלום אליעזר ראטער** שליט"א

ולאביו הרב ר' משה יעקב ראטער שליט"א

ולחנתו הרב ר' דוד בלוי שליט"א

לנשואי בנו, נכדם ביום שלישי באולמי "תמיר" ירושלים ת"ז

הרב ר' **חיים אורי ראזנבערג** שליט"א, מנהיג בת"ת

לנשואי בנו ביום שלישי באולמי "בנות ירושלים" ירושלים ת"ז

הרה"ח ר' **יוסף צבי גרינבערגער** שליט"א

לאירוסי בתו

הרה"ח ר' **שלמה האראוויטץ** שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' צבי יודא האראוויטץ שליט"א

לאירוסי בתו, נכדתו

הר"ר **יעקב מאיר ראזנבערג** הי"ד

ולחנתו הרה"ח ר' יצחק סאנדער שליט"א

ולח"ו הרה"ח ר' שלמה זלמן סאנדער שליט"א

להכנס בנו, נכדם הב' משה אר"י ני"ץ לעול התורה והמצוות

הרה"ח ר' **מנחם שלמה פרידמאן** שליט"א

להולדת נכדתו - אצל חתנו הר"ר מנחם מענדל טוביאס הי"ד

הר"ר **שלמה אליעזר מנחם מענדל פייערזווערגער** הי"ד

ולחנתו הרב ר' נפתלי צבי בראדי שליט"א

להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הרב ר' **מאיר לייפער** שליט"א

להולדת בתו - קידושא רבא בבית מדרשינו בזכרון מאיר

"נפש חי'ה"

ע"ש רבינות הנדקת
מרת ח'ל' מיזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלביע ח' שבט תשנ"ג

☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ה"פ

ב"ר דוב ז"ל
נלביע י"ג מנחם אב תשנ"ב

☆☆☆

"תורה לרוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל

ב"ר חוקא' משולם ז"ל
נלביע י"א תשרי תשס"ח

☆☆☆

"אבן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל

ב"ר ישראל ז"ל
נלביע ט"ז חשוון תשנ"ז

☆☆☆

"ציון נפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל

נלביע ט' שבט תשנ"ג
וזנתו מרת ח'ה ע"ה

ב"ר יהושע ז"ל
נלביע י"א סיון תשנ"ה

☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל

נלביע כ"ג ניסן תשנ"ז
וזנ' מרת רייזל ע"ה

ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלביע ה' שבט תשנ"א

☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל

נלביע כ"א אדר א' תשס"ח
וזנתו מרת אלטע

שוינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל

נלביע י"ב ניסן תשנ"ג

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וויזנבערגער ז"ל
נלביע ח' כסלו תשס"ב

☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב איזנבערגער ז"ל

נלביע ט"ו אייר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם

מענדל ז"ל ב"ר סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה

ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלביע כ"ט תמוז תשנ"ג

☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב צעוו ז"ל

ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשנ"ה

וזנ' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל

נלביע י"ב חשוון תשנ"ז

☆☆☆

"אנשי חי"ש"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל

ב"ר נחמ"י ז"ל
נלביע ז' שבט תשנ"ג

וזנ' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מנח"י ז"ל

נלביע ב' אלול תשנ"ג

☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלמאן ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ה' אלול תשנ"ט

וזנ' מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל

נלביע כ"ה תמוז תשנ"ט

☆☆☆

"אפריון נמט' לר'

שמעון"
ע"ש ר' שמעון דאפקאל ז"ל

בן ר' שמואל זלמן ז"ל
נלביע ו' מנחם אב תשנ"ח

☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל

ב"ר הקו"י אתמר טובי ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשנ"ה

☆☆☆

"ממכון שבתו"

השגור"

לכבוד דעם 100'סטן יאהר צו שטיצן די 100 אברכים יקרים

תשס"ט

תרס"ט

100

ברענגט צום מגבית לכל הפחות

\$100

לרגל די "יובל המאה" פונעם כולל